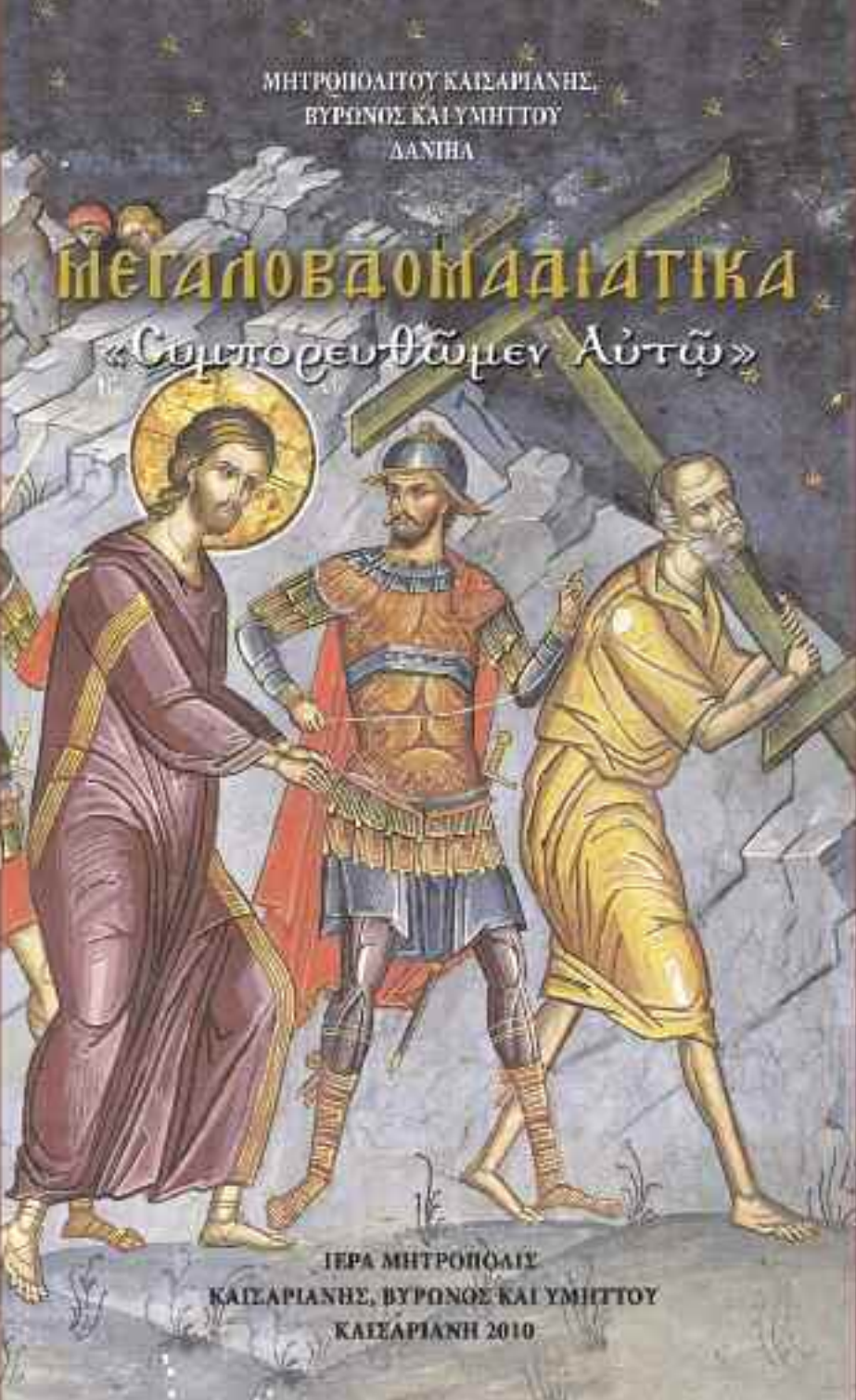
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ,
ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΜΕΓΑΛΟΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΑ

«Συμπορευθῶμεν Αὐτῷ»

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2010

ΜΕΓΑΛΟΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΑ
«Συμπορευθῶμεν Αὐτῷ»

ΧΡΟΝΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

21-22 Ἰανουαρίου 2000
2010

Σειρά: «Χριστολογικά» ἀριθμ. 23

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΜΕΓΑΛΟΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΑ
«Συμπορευθῶμεν Αὐτῷ»

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2010

ΜΕΓΑΛΟΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΑ
«Συμπορευθῶμεν Αὐτῷ»

Κείμενον:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Στοιχειοθεσία, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα

Copyright: Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, 161 21 Καισαριανή
Τηλ. 210-72.24.123
www.imkby.gr (e-mail) info@imkby.gr

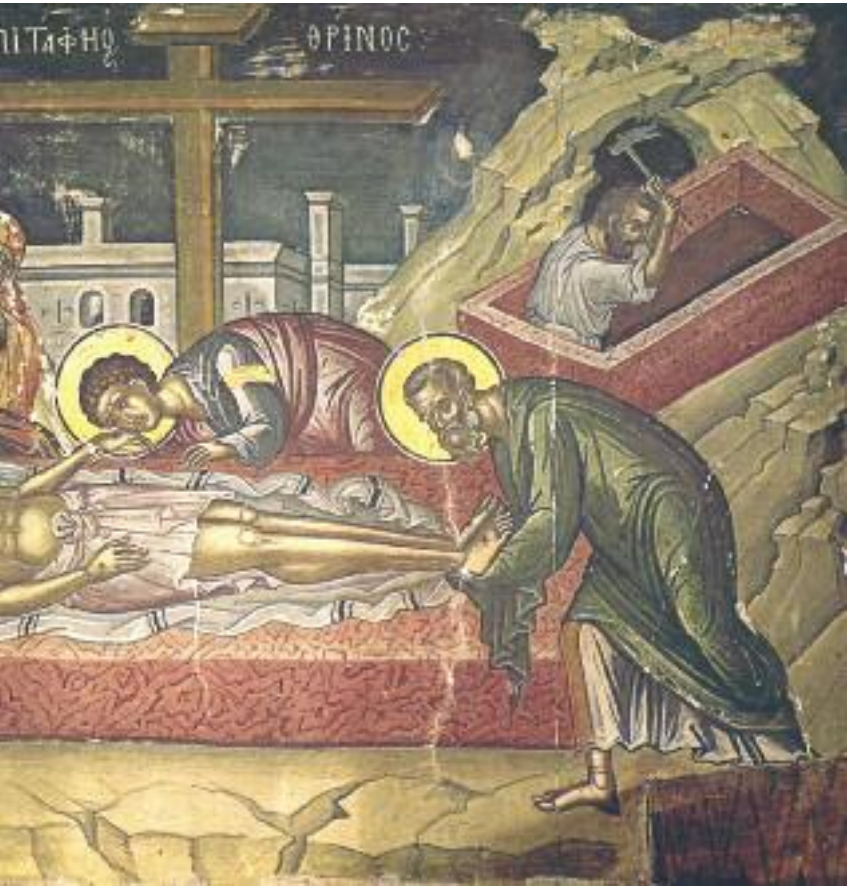
ISBN: 978-960-6841-30-9

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Σάββατο Λαζάρου	13
Κυριακή τῶν Βαΐων	21
Μεγάλη Δευτέρα	27
Μεγάλη Τρίτη	35
Μεγάλη Τετάρτη	45
Μεγάλη Πέμπτη	53
Μεγάλη Παρασκευή	61
Μεγάλο Σάββατο	91
Ἐπίλογος	105

Ὁ ἐπιτάφιος θρῆνος.
Ἀπό τό βιβλίο:
Ὁ Κρητικός ζωγράφος
Θεοφάνης.

ΘΡΗΝΟΣ

Πρόλογος

«Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ᾽ αὐτοῦ» (Ἰωάννου ια΄ 16).

Ὅταν ὁ Κύριος ἀνακοίνωσε στούς μαθητές Του, ὅτι πηγαίνουν στά Ἱεροσόλυμα πού Τόν ἀναμένει τό πάθος καί ὁ θάνατος, ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς τούς προέτρεψε νά ἀκολουθήσουν τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό πού κατευθυνόταν ἐκεῖ, γιά νά πεθάνουν μαζί Του.

Βέβαια κατά διαφορετικό τρόπο ἐννοοῦσε ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς αὐτή τήν πορεία μαζί μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καί διαφορετικά τήν βιώνει κάθε χριστιανός στήν ἐποχή πού ζεῖ.

Ἡ πορεία τοῦ χριστιανοῦ μέ τόν ἐρχόμενο πρός τό πάθος Κύριο Ἰησοῦ Χριστό δέν συνεπάγεται, νά ὑποστεῖ ὁ πιστός, ὅσα ὑπέφερε ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ στό φρικτό πάθος καί στόν φοβερό σταυρικό θάνατο.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξήγησε μέ ποιό τρόπο ὁ πιστός ἀκολουθεῖ τόν πάσχοντα Υἱό τοῦ Θεοῦ λέγοντας·

«Ὅσοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ ἔχουν σταυρώσει τόν ἁμαρτωλό ἑαυτό τους μαζί μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες τους»[1].

---

1. *«Οἱ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις»* (πρός Γαλάτας ε΄ 24).

Ἐνώπιόν μας εὑρίσκεται ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Ἑβδομάδα μέ τό πάθος, τό θάνατο καί τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας. Σ᾽ αὐτά τά γεγονότα μᾶς προτρέπει καί μᾶς καλεῖ ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας νά συμμετάσχουμε, ὅπως ὁ Θωμᾶς τούς συμμαθητές του.

Ἡ συμμετοχή μας εἶναι προσδιορισμένη καί βιώνεται μέ τόν πνευματικό ἀγώνα μας γιά τή νέκρωση τῆς ἁμαρτίας, ὥστε νά μήν ἐνεργεῖ σέ μᾶς οὔτε μέ τούς λογισμούς, οὔτε μέ τίς ἐπιθυμίες, οὔτε μέ τά συναισθήματα, οὔτε μέ τούς λόγους, οὔτε μέ τίς πράξεις.

*

Ἔγραψα τίς πνευματικές μελέτες, πού δημοσιεύονται σ᾽ αὐτό τό μικρό βιβλίο, γιά νά προσφέρω στά πνευματικά παιδιά μου, τό πλήρωμα τῆς εὐλογημένης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πού ποιμαίνω μέ τήν βοήθεια καί τήν εὐλογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ μας, ἀφορμή γιά νά αὐξηθεῖ ἡ πίστη τους καί νά ἐνισχυθοῦν στόν πνευματικό ἀγώνα τους, νά καθαριστοῦν ἀπό τήν ἁμαρτία καί νά ζήσουν τήν ἐν Χριστῷ καινή ζωή, πού ἀνέτειλε ἀπό τόν τάφο Του.

«Εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν»[2].

Μέ πατρικές εὐχές
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ

Ἔγγραφα στήν Καισαριανή
Σάββατο τῆς Α΄ ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν
20.2.2010

2. πρός Ρωμαίους η΄ 17.

Σάββατο τοῦ Λαζάρου

ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ ΔΟΞΑΣ

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἀναφέρει στό εὐαγγέλιό του τό θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου[1], πού πραγματοποίησε ὁ Κύριός μας πρό τοῦ Πάθους Του. Ὁ Κύριός μας μ᾽ αὐτό τό θαῦμα ἀπέδειξε τή δύναμη τῆς θεότητάς Του, ὅτι δηλαδή εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός, πού ἔχει τή δύναμη νά καταργεῖ καί τό θάνατο κι ἔτσι νά βεβαιώσει τούς μαθητές Του γιά τήν ἀνάστασή Του καί τήν κοινή ἀνάσταση ἀπό τούς νεκρούς ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτό τό νόημα περιέχεται καί στό ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς:

«Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος ἐκ νεκρῶν ἤγειρας τὸν Λάζαρον Χριστὲ ὁ Θεός»[2].

---

1. Ἰωάννου ια΄ 1-45.
2. Ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου.

Ἀπό τή διήγηση τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου δίνονται ἀφορμές γιά πνευματικό σχολιασμό:

*

1. Ἡ ἀσθένεια πού φανερώνει τή δύναμη τοῦ Θεοῦ

Ὅταν ἀνήγγειλαν στόν Κύριό μας, ὅτι ὁ φίλος Του Λάζαρος ἀσθενεῖ, ὁ Κύριος ἀπάντησε μέ αἰνιγματικό τρόπο ὅτι:

«Αὐτή ἡ ἀρρώστια δέν εἶναι γιά νά φέρει τό θάνατο, ἀλλά γιά νά φανεῖ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ, γιά νά φανερωθεῖ μέσῳ αὐτῆς ἡ δόξα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»[3].

Ἀπό τό λόγο αὐτό τοῦ Κυρίου μας συνάγεται, ὅτι ὑπάρχουν καί ἀσθένειες πού συμβαίνουν γιά νά δοξάζεται ὁ Θεός. Ἔτσι ἔδειξε, ὅτι κέντρο τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ Θεός, πού ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά Τόν δοξάσει μέ τή ζωή του, μέ τήν ὑγεία του, μέ τήν ἀσθένειά του, μέ τή δοκιμασία του, μέ τήν εὐτυχία του, κ.τλ.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τούς πιστούς:

«Τόν Θεό λοιπόν νά δοξάζετε μέ τό σῶμα σας καί μέ τό πνεῦμα σας, πού ἀνήκουν σ᾽ αὐτόν»[4].

«Εἴτε τρῶτε εἴτε πίνετε εἴτε ὁ,τιδήποτε ἄλλο πράττετε, πρέπει ὅλα νά τά κάνετε γιά τή δόξα τοῦ Θεοῦ»[5].

---

3. *«Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι᾽ αὐτῆς»* (Ἰωάννου ια΄ 4).

4. *«Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ»* (πρός Κορινθίους Α΄ στ΄ 20).

5. *«Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε»* (πρός Κορινθίους Α΄ ι΄ 31).

Ἡ ἁμαρτία διέφθειρε τόν ἄνθρωπο καί ἀντικατέστησε τό κέντρο τῆς ζωῆς του. Τήν μετέτρεψε ἀπό θεοκεντρική σέ ἀνθρωποκεντρική καί ἐγωκεντρική. Ὁ διάβολος συνεχίζει νά παραπλανᾶ τόν ἄνθρωπο καί τόν παρακινεῖ νά ἀγνοήσει τόν Θεό Πατέρα, νά ζήσει χωρίς Αὐτόν.

*

2. Τό χριστολογικό δόγμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι τέλειος καί αὐθεντικός ἄνθρωπος, τέλειος καί αὐθεντικός Θεός

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης μᾶς ἀναφέρει τή συμπεριφορά τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν βρέθηκε μπροστά στόν τάφο τοῦ Λαζάρου. Στό κείμενο ἀναφέρονται δύο πληροφορίες.

Ἀφ' ἑνός μέν μᾶς ἀναφέρει, ὅτι ὁ Κύριός μας λυπήθηκε, ταράχθηκε καί δάκρυσε, ὅταν βρέθηκε καί ἀτένισε τόν τάφο τοῦ φίλου Του Λαζάρου.

«Ὁ Ἰησοῦς, ὅταν τήν εἶδε νά κλαίει, νά κλαῖνε καί οἱ Ἰουδαῖοι πού εἶχαν ἔρθει μαζί της, λυπήθηκε βαθιά καί ταράχθηκε καί δάκρυσε ὁ Ἰησοῦς»[6].

Μ' αὐτή τή συμπεριφορά Του ἐπισφραγίζει τήν ἀνθρώπινη φύση Του, ὅτι ἦταν πραγματικός ἄνθρωπος. Ἐπειδή ἦταν πραγματικός ἄνθρωπος πονοῦσε καί θλιβόταν. Εἶχε δηλαδή συναισθήματα ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

---

6. *«Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν καὶ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς»* (Ἰωάννου ια΄ 33, 35).

Κατά τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως διατυπώθηκε ἀπό τόν πρύτανι τῶν θεολόγων Πατέρων τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό, ὁ Κύριος εἶχε ὅλα τά ἀδιάβλητα πάθη καί ἐπέτρεπε στήν ἀνθρώπινη φύση Του νά πάσχει τά ἀνθρώπινα. Γράφει ὁ ὅσιος πατέρας μας:

«Ἐπίσης ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Λόγος πῆρε ὅλα τά φυσικά καί ἀδιάβλητα πάθη τοῦ ἀνθρώπου. Γιατί πῆρε ὁλόκληρο τόν ἄνθρωπο καί ὅλα ὅσα ἀνήκουν στόν ἄνθρωπο ἐκτός ἀπό τήν ἁμαρτία. Αὐτή βέβαια δέν εἶναι φυσική οὔτε σπάρθηκε σέ μᾶς ἀπό τόν δημιουργό, ἀλλά ἀποτελέσθηκε ἀπό τή σπορά τοῦ Διαβόλου ἑκούσια μέ τήν προαίρεση στό αὐτεξούσιό μας, χωρίς νά μᾶς κρατᾶ μέ τή βία. Φυσικά καί ἀδιάβλητα πάθη εἶναι αὐτά πού δέν ὑπάγονται στήν ἐξουσία μας, ὅσα εἰσῆλθαν στήν ἀνθρώπινη ζωή ἐξαιτίας τῆς κατακρίσεως γιά τήν παράβαση. Ὅπως εἶναι ἡ πείνα, ἡ δίψα, ὁ κόπος, ὁ πόνος, τό δάκρυ, ἡ φθορά, ἡ ἀποφυγή τοῦ θανάτου, ἡ δειλία, ἡ ἀγωνία (ἀπό τήν ὁποία οἱ ἱδρῶτες καί οἱ θρόμβοι τοῦ αἵματος), ἡ βοήθεια ἀπό τούς ἀγγέλους ἐξαιτίας τῆς ἀσθενικῆς φύσεως καί τά παρόμοια, πού φυσικῶς ὑπάρχουν σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους»[7].

7. *«Ὁμολογοῦμεν δέ, ὅτι πάντα τὰ φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πάθη τοῦ ἀνθρώπου ἀνέλαβεν. Ὅλον γὰρ τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀνέλαβε πλὴν τῆς ἁμαρτίας· αὕτη γὰρ οὐ φυσική ἐστιν οὐδὲ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἡμῖν ἐνσπαρεῖ-*

Ἐπίσης μέ τά δάκρυά Του τίμησε τό φίλο Του, ὅπως διαπίστωσαν οἱ συγκεντρωθέντες Ἰουδαῖοι:

«Δές πόσο τόν ἀγαποῦσε! ἔλεγαν οἱ Ἰουδαῖοι»[8].

Ἀφ' ἑτέρου δέ ἀναφέρει, ὅτι ὁ Κύριος κάλεσε μέ τήν παντοκρατορική φωνή Του τόν Λάζαρο νά βγεῖ ἀπό τό μνῆμα.

«Λάζαρε, ἔλα ἔξω. Καί βγῆκε ὁ νεκρός»[9].

Αὐτή εἶναι ἐνέργεια τῆς θεότητάς Του, πού προκάλεσε τόν ἐνθουσιασμό τῶν Ἰουδαίων, καί γι' αὐτό τό λόγο Τόν ὑποδέχθηκαν τήν ἑπόμενη ἡμέρα ὡς Μεσσία. Γράφει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης:

«Ὅλοι, λοιπόν, ἐκεῖνοι πού ἦταν μαζί μέ τόν Ἰησοῦ, ὅταν φώναξε τόν Λάζαρο ἀπό τόν τάφο καί τόν ἀνάστησε ἀπό τούς νεκρούς, διηγοῦνταν ὅσα εἶχαν δεῖ. Γι' αὐτό, ἦρθε τό πλῆθος νά τόν προϋπαντήσει,

---

σα, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου ἐπισπορᾶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ αὐτεξουσίῳ προαιρέσει ἑκουσίως συνισταμένη, οὐ βίᾳ ἡμῶν κρατοῦσα. Φυσικὰ δὲ καὶ ἀδιάβλητα πάθη εἰσὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ὅσα ἐκ τῆς ἐπὶ τῇ παραβάσει κατακρίσεως εἰς τὸν ἀνθρώπινον εἰσῆλθε βίον· οἷον πεῖνα, δίψα, κόπος, πόνος, τὸ δάκρυον, ἡ φθορά, ἡ τοῦ θανάτου παραίτησις, ἡ δειλία, ἡ ἀγωνία (ἐξ ἧς οἱ ἱδρῶτες, οἱ θρόμβοι τοῦ αἵματος), ἡ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ὑπὸ τῶν ἀγγέλων βοήθεια καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις φυσικῶς ἐνυπάρχουσι» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ «Περί τῶν φυσικῶν καί ἀδιαβλήτων παθῶν». Ἔκδοσις ἀκριβής τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως σελ. 306-308. Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ. Θεσσαλονίκη 1913).

8. *«Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν»* (Ἰωάννου ια΄ 36).

9. *«Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς»* (Ἰωάννου ια΄43-44).

ἐπειδή ἔμαθαν ὅτι αὐτός εἶχε κάνει τό θαυμαστό αὐτό σημεῖο»[10].

*

3. Ἡ πίστη ἐξασφαλίζει τή θέα τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ

Ὅταν ὁ Κύριός μας παρήγγειλε στούς προστρέξαντες Ἰουδαίους νά σηκώσουν τό λίθο, πού ἔφρασε τήν εἴσοδο τοῦ μνημείου, νά ἀνοίξουν δηλαδή τόν τάφο, ἡ Μάρθα, ἡ ἀδελφή τοῦ Λαζάρου, ἀντέδρασε λέγοντας, ὅτι ἔχουν περάσει τέσσερες ἡμέρες ἀφ' ὅτου εἶχε πεθάνει καί ἤδη θά εἶχε ἀρχίσει νά μυρίζει ἄσχημα ἀπό τήν ἀποσύνθεση καί τή φθορά τοῦ σώματος.

Ὁ Κύριός μας συζητεῖ μέ τήν Μάρθα, τήν ἀδελφή τοῦ Λαζάρου. Στηρίζει τήν Μάρθα πού ἀντιδρᾶ μέ τήν ἐρώτησή του:

«Δέν σοῦ εἶπα πώς, ἄν πιστέψεις, θά δεῖς τή δύναμη τοῦ Θεοῦ;»[11].

Ἀπό τούς Κυριακούς αὐτούς λόγους συνάγεται, ὅτι ἀπαραίτητη προϋπόθεση στή σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό εἶναι ἡ πίστη. Γιά νά δεῖ ὁ ἀδύναμος ἄνθρωπος τόν ἔνδοξο Θεό χρειάζεται νά ἔχει πίστη.

Μέ τήν πίστη στήν καρδιά του ὁ ἄνθρωπος πλησιάζει τόν Θεό καί Τόν ὁμολογεῖ. Στήν πίστη τοῦ

10. *«Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον»* (Ἰωάννου ιβ΄ 17-18).

11. *«Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τήν δόξαν τοῦ Θεοῦ;»* (Ἰωάννου ια΄ 40).

ἀνθρώπου ἀπαντᾶ ὁ Θεός μέ τίς ἐνέργειές Του. Ἡ πίστη ἀνέδειξε ἁγίους, μάρτυρες, δικαίους καί τούς δόξασε, ὅπως διδάσκει στό ἑνδέκατο κεφάλαιο τῆς πρός Ἑβραίους ἐπιστολῆς του ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Γι᾽ αὐτό καί σέ μία ἄλλη περίπτωση οἱ Ἀπόστολοι παρακάλεσαν τόν Κύριο λέγοντάς Του:

«Αὔξησε τήν πίστη μας»[12].

*

4. Ὁ πιό ἐπίζηλος τίτλος τιμῆς

«Ὁ φίλος μας Λάζαρος κοιμήθηκε»[13].

Ὁ Λάζαρος ἔλαβε ἀπό τόν Κύριο τόν πιό ζηλευτό τίτλο τιμῆς. Τόν ὀνόμασε φίλο Του καί φίλο τῶν μαθητῶν Του. Αὐτή ἡ προσωνυμία τοῦ Λαζάρου ἄς μᾶς προβληματίσει γιά νά σκεφθοῦμε, ἐάν ἐμεῖς εἴμαστε φίλοι τοῦ Κυρίου καί τῶν μαθητῶν Του.

Ὁ Κύριος προσδιόρισε μέ σαφήνεια ποιοί δικαιοῦνται αὐτό τόν τίτλο καί χαρακτηρισμό λέγοντας: «Ἐσεῖς, εἶστε φίλοι μου, ἄν κάνετε αὐτά πού σᾶς παραγγέλλω ἐγώ»[14].

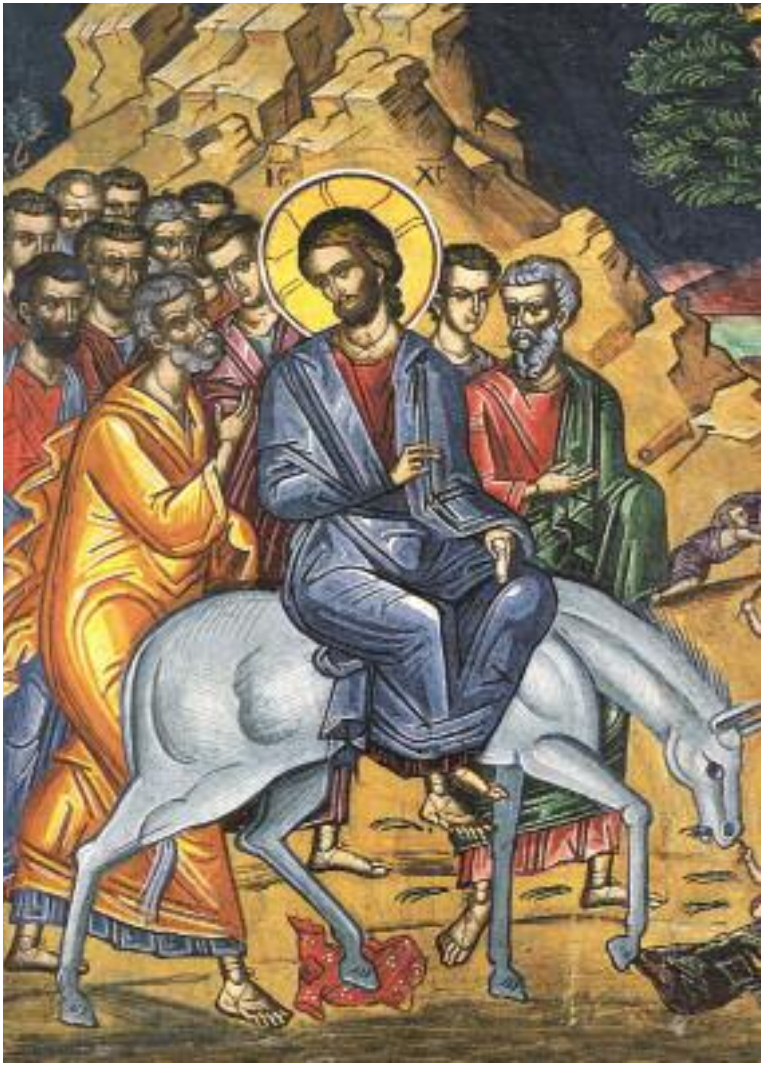
Ἐφοδιασμένοι μέ τήν πίστη στή θεότητα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄς εἰσέλθουμε στήν Μεγάλη Ἑβδομάδα. Ὁ Χριστός θά μᾶς χαρίσει τήν ἀνάσταση, τή ζωή καί τήν ἀθανασία στήν ἔνδοξη βασιλεία Του.

---

12. *«Πρόσθες ἡμῖν πίστιν»* (Λουκᾶ ιζ΄ 5).

13. *«Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται»* (Ἰωάννου ια΄ 11).

14. *«Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐάν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν»* (Ἰωάννου ιε΄ 14).

Ἡ εἴσοδος τοῦ Κυρίου εἰς τά Ἱεροσόλυμα.
Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου:
Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

Κυριακή τῶν Βαΐων

ΥΠΟΔΟΧΗ ΜΕ ΚΛΑΔΟΥΣ ΔΕΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΛΙΣΜΕΝΟΙ ΜΕ ΑΡΕΤΕΣ

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός τήν ἑπομένη ἡμέρα ἀπό τήν ἔγερση τοῦ Λαζάρου εἰσῆλθε στήν πόλη τῶν Ἱεροσολύμων καί ὁ ἰουδαϊκός λαός Τόν ὑποδέχθηκε μέ ἐνθουσιασμό βαστώντας κλαδιά δέντρων καί ἐπεφημώντας Τον.

Στό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα, πού διαβάζεται κατά τήν θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ὁ ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει τούς πιστούς, ὅτι πρέπει νά στολισθοῦν μέ τίς ἀρετές γιά νά ὑποδεχθοῦν τόν ἐρχόμενο Κύριό μας. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑποδέχθηκαν μέ μεσσιανική ἔξαψη τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Οἱ πιστοί μέ τήν ἐσχατολογική προσδοκία ἀναμένουν τόν ἐρχόμενο καί πάλι Κύριο τῆς δόξης.

Ἂς ἀκούσουμε τίς προτροπές τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὥστε νά ἑτοιμασθοῦμε νά ὑποδεχθοῦμε τόν ἐρχόμενο Κύριό μας. Αὐτές εἶναι:

①. Ἡ χαρά

«Νά χαίρεστε πάντοτε μέ τή χαρά πού δίνει ἡ κοι-

νωνία μέ τόν Κύριο, θά τό πῶ καί πάλι· νά χαίρεστε»[1].

Ἡ χαρά στήν ψυχή εἶναι καρπός τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Χαίρετε ἐν Κυρίῳ προτρέπει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, δηλαδή νά χαίρετε ἑνωμένοι μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ἡ ἁμαρτία χωρίζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν Θεό καί γεννᾶ τή λύπη καί τή θλίψη στήν ψυχή.

Γι' αὐτό καί ὁ ἄνθρωπος, ἐνῶ ζητεῖ τή χαρά στήν ἱκανοποίηση τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπιθυμιῶν του στερεῖται τή χαρά. Ἡ ἁμαρτία κλέβει τή χαρά.

②. Ἡ ἐπιείκεια

«Σ' ὅλους νά δείχνετε τήν ἐπιείκειά σας»[2].

Ἡ ἐπιείκεια εἶναι χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν χριστιανῶν. Ἡ ἐκδικητικότητα καί ἡ σκληρότητα δέν συνάδουν μέ τό ἦθος τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς.

Ὁ χριστιανός πρέπει νά δικαιολογεῖ τόν ἀδελφό του, ὅταν ἔχει ἐλαττώματα. Ἐνῶ δέν συμβιβάζεται μέ τήν ἁμαρτία, στόν ἁμαρτωλό δείχνει ἐπιείκεια.

③. Ἡ ἐμπιστοσύνη στόν Κύριο καί ἡ προσευχή

«Γιά τίποτε νά μή σᾶς πιάνει ἄγχος, ἀλλά σέ κάθε περίσταση τά αἰτήματά σας νά τά ἀπευθύνετε στόν Θεό μέ προσευχή καί δέηση, πού θά συνοδεύονται ἀπό εὐχαριστία»[3].

---

1. «*Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε*» (πρός Φιλιππησίους δ΄ 4).

2. «*Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις*» (πρός Φιλιππησίους δ΄ 5).

3. «*Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ*

Οἱ μέριμνες τῆς ζωῆς περικλείουν πνευματικούς κινδύνους, σύμφωνα μέ τούς λόγους τοῦ Κυρίου μας στήν παραβολή τοῦ καλοῦ σπορέως, πού ἐπισημαίνει ὅτι:

«Ὁ σπόρος πού σπάρθηκε στ᾽ ἀγκάθια εἶναι ὅποιος ἀκούει τό λόγο, ἡ μέριμνα ὅμως γιά τά ἐγκόσμια καί ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καταπνίγουν τό λόγο, κι ἔτσι δέν καρποφορεῖ»[4].

Ὁ Ἴδιος ὁ Κύριος ἐφιστᾶ στούς μαθητές Του, ὅτι πρέπει νά γρηγοροῦν ἀποφεύγοντες τήν ἀποχαύνωση, πού δημιουργοῦν οἱ βιωτικές μέριμνες.

«Προσέξτε καλά τούς ἑαυτούς σας. Μήν παραδοθεῖτε στήν κραιπάλη καί στή μέθη καί στίς βιοτικές ἀνάγκες καί σᾶς αἰφνιδιάσει ἡ ἡμέρα ἐκείνη»[5].

④. Ἡ εἰρήνη

«Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀσύλληπτη στό ἀνθρώπινο μυαλό, θά διαφυλάξει τίς καρδιές καί τίς σκέψεις σας κοντά στόν Ἰησοῦ Χριστό»[6].

δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν» (πρός Φιλιππησίους δ΄ 6).

4. *«Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται»* (Ματθαίου ιγ΄ 22).

5. *«Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη»* (Λουκᾶ κα΄ 34).

6. *«Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»* (πρός Φιλιππησίους δ΄ 7).

Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ εἶναι δῶρο τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κατά τή διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου πού γράφει ὅτι:

«Ἀντίθετα, ὁ καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ καλοσύνη, ἡ ἀγαθότητα, ἡ πίστη, ἡ πραότητα, ἡ ἐγκράτεια. Τίποτε ἀπ᾽ αὐτά δέν καταδικάζει ὁ νόμος»[7].

Αὐτή φρουρεῖ τίς ψυχές, ὥστε νά μήν ταράζονται ἀπό τά πάθη καί τίς ἐπιθέσεις τῆς ἁμαρτίας.

Αὐτή τήν εἰρήνη ὑποσχέθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι θά δώσει στούς μαθητές Του:

«Φεύγω καί σᾶς ἀφήνω τήν εἰρήνη. Τήν δική μου εἰρήνη σᾶς δίνω. Δέν σᾶς τή δίνω ὅπως τή δίνει ὁ κόσμος. Μήν ἀνησυχεῖτε καί μή δειλιάζετε»[8].

Καί μετά τήν ἀνάστασή Του τήν εἰρήνη Του ἔδωσε, ὅταν ἐμφανίσθηκε σ᾽ αὐτούς: *«Εἰρήνη ὑμῖν»*[9].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εὔχεται στούς Θεσσαλονικεῖς:

«Ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης ἄς δίνει σ᾽ ἐσᾶς τήν εἰρήνη πάντοτε καί μέ κάθε τρόπο. Ὁ Κύριος νά εἶναι μαζί μέ ὅλους σας»[10].

---

7. *«Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος»* (πρός Γαλάτας ε΄ 22-23).

8. *«Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν»* (Ἰωάννου ιδ΄ 27).

9. Ἰωάννου κ΄ 19.

10. *«Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν»* (πρός Θεσσαλονικεῖς Β΄ γ΄ 16).

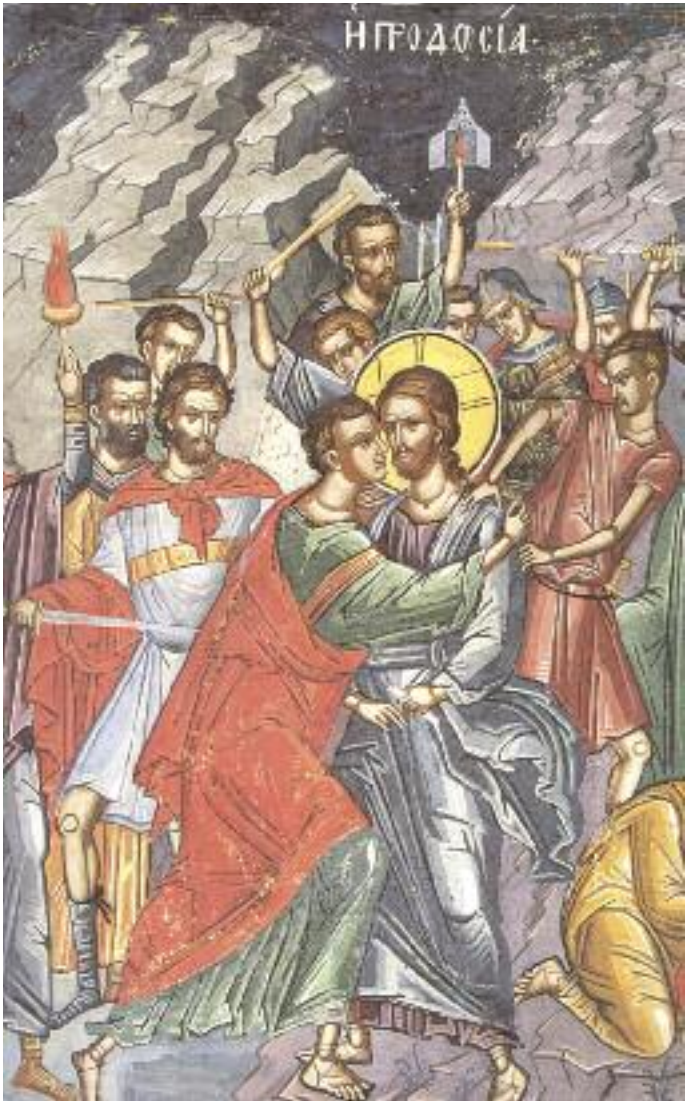
Ἀνακεφαλαίωση

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀνακεφαλαιώνει ἀναφέροντας μέ ποιό τρόπο πρέπει νά προετοιμασθοῦν οἱ πιστοί γιά νά ὑποδεχθοῦν τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, πού ἔρχεται «ἐπί τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ» μέ πολλή δόξα.

«Λοιπόν, ἀδελφοί μου, ὅ,τι εἶναι ἀληθινό, σεμνό, δίκαιο, καθαρό, ἀξιαγάπητο, καλόφημο, ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τήν ἀρετή καί εἶναι ἄξιο ἐπαίνου, αὐτά νά ἔχετε στό μυαλό σας»[11].

Ἔτσι ἄς ὑποδεχθοῦμε τόν ἐρχόμενο Κύριό μας.

11. «*Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε*» (πρός Φιλιππησίους δ΄ 8).

Ἡ προδοσία. Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου: Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

Μεγάλη Δευτέρα

ΣΥΜΠΟΡΕΥΘΩΜΕΝ ΑΥΤΩ

Μέ τήν ὑμνολογία μᾶς καλεῖ ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας νά συμπορευθοῦμε μέ τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό πού ἔρχεται πρός τό ἑκούσιο πάθος γιά τή σωτηρία μας.

«Ἐρχόμενος ὁ Κύριος, πρὸς τὸ ἑκούσιον Πάθος, τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ· Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ παραδοθήσεται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς, κεκαθαρμέναις διανοίαις, συμπορευθῶμεν αὐτῷ, καὶ συσταυρωθῶμεν, καὶ νεκρωθῶμεν δι' αὐτόν, ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς· ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ· Οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλήμ, διὰ τὸ παθεῖν, ἀλλὰ ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου, καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου, καὶ Θεὸν ὑμῶν· καὶ συνανυψῶ ὑμᾶς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν»[1].

---

1. Στιχηρό Ἰδιόμελο τῶν Αἴνων τοῦ πρώτου ἤχου τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Δευτέρας.

✪ Θά πορευθοῦμε μαζί μέ τόν Κύριό μας ἀκολουθώντας Τον. Ἡ τελευταία ἐπί γῆς πορεία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχε δύο προορισμούς.

Τόν πρῶτο προορισμό ἀνέφερε ὁ Κύριος, ὅταν πορευόταν πρός τά Ἱεροσόλυμα καί εἶπε στούς μαθητές Του:

«Ἀνεβαίνουμε στά Ἱεροσόλυμα· ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου θά παραδοθεῖ ἐκεῖ στούς ἀρχιερεῖς καί στούς γραμματεῖς καί θά τόν καταδικάσουν σέ θάνατο. Καί θά τόν παραδώσουν στούς ἐθνικούς, γιά νά τόν περιγελάσουν, νά τόν μαστιγώσουν καί νά τόν σταυρώσουν, ὅμως τήν τρίτη μέρα θ' ἀναστηθεῖ»[2].

Εἶναι ἡ πορεία πρός τήν προδοσία, τήν παράδοσή Του στούς εἰδωλολάτρες, τό πάθος καί τήν καταδίκη Του σέ θάνατο.

Αὐτή τήν πορεία πρός τή θυσία τῆς ζωῆς Του ὁ Κύριός μας δέν τήν ἀπέφυγε, ἐνῶ τήν γνώριζε καί τήν προανήγγειλε, ὥστε νά θαυμάζουν οἱ Μαθητές Του. Ὁ ἀπόστολος Ματθαῖος ἀναφέρει:

«Ἀπό τότε ἄρχισε ὁ Ἰησοῦς νά φανερώνει στούς μαθητές του, πώς πρέπει νά πάει στά Ἱεροσόλυμα καί νά πάθει πολλά ἀπό τούς πρεσβυτέρους καί τούς ἀρχιερεῖς καί τούς γραμματεῖς καί νά θανατωθεῖ καί ν' ἀναστηθεῖ τήν τρίτη μέρα. Κι ἀφοῦ τόν πῆρε κατά μέρος ὁ Πέτρος, ἄρχισε νά τόν μαλώνει καί νά τοῦ

2. *«Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται»* (Ματθαίου κ΄ 18-19).

λέει· «Θεός φυλάξοι, Κύριε! Νά μή σοῦ συμβεῖ αὐτό!». Κι ὁ Ἰησοῦς γύρισε καί εἶπε στόν Πέτρο· «φύγε ἀπό μπροστά μου, σατανᾶ! Ἐσύ μοῦ γίνεσαι ἐμπόδιο, γιατί δέν σκέφτεσαι ὅπως θέλει ὁ Θεός, ἀλλά ὅπως θέλουν οἱ ἄνθρωποι»[3].

Τόν δεύτερο προορισμό Του τόν ἀνέφερε στήν Μαρία τήν Μαγδαληνή, τή μυροφόρο καί ἰσαπόστολο, τό πρωΐ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως, πού ἐμφανίσθηκε ζωντανός στόν κῆπο τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἀπό Ἀριμαθαίας καί τῆς εἶπε·

«Πήγαινε ὅμως στούς ἀδελφούς μου καί πές τους· Ἀνεβαίνω σ' ἐκεῖνον πού εἶναι δικός μου καί δικός σας Πατέρας, δικός μου καί δικός σας Θεός»[4].

Αὐτή εἶναι ἡ πορεία πρός τή δόξα πού περιγράφεται ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο ὡς ἑξῆς·

«Παρακαλῶ τόν Θεό τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τόν μεγαλοδύναμο Πατέρα, νά σᾶς δίνει πνεῦμα σοφίας, πού θά σᾶς ἀποκαλύψει πῶς νά τόν γνωρίσετε ἀκόμη καλύτερα... καί μέ πόσο ὑπερβολικά μεγάλη δύναμη ἐνεργεῖ σ' ἐμᾶς πού πιστεύουμε. Τή

3. *«Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων»* (Ματθαίου ιστ΄ 23).

4. *«Πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν»* (Ἰωάννου κ΄ 17).

δύναμή του αὐτή τήν ἔδειξε μέ τό νά ἀναστήσει τόν Χριστό ἀπό τούς νεκρούς καί νά τόν βάλει νά καθίσει στά δεξιά του στόν οὐρανό, πάνω ἀπό κάθε ἀρχή καί ἐξουσία καί δύναμη καί κυριότητα, πάνω ἀπό καθετί πού ἀνήκει ὄχι μόνο στόν τωρινό, ἀλλά καί στόν μελλοντικό κόσμο. Τά σύμπαντα τά ὑπέταξε στήν ἐξουσία του, κι αὐτόν τόν ἴδιο τόν Χριστό τόν ἔδωσε στήν ἐκκλησία ὡς ὑπέρτατο ἀρχηγό»[5].

Οἱ δύο αὐτές πορεῖες συνιστοῦν οὐσιαστικά μία πορεία. Ἔτσι βιώθηκαν στήν πνευματικότητα τῆς Εὐαγγελικῆς ζωῆς ὁ σταυρός καί ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ πιστοί καλοῦνται νά νεκρώσουν τήν ἁμαρτία πού ἐνεργεῖ στή ζωή τους γιά νά δοξασθοῦν μέ τήν ἀφθαρσία τῆς θείας ζωῆς.

*

✪ Σ᾽ αὐτή τή δόξα θά μᾶς παραλάβει κατά τήν ὑπόσχεσή Του. Ὁ Κύριός μας ὑποσχέθηκε στούς μαθητές Του, ὅταν τούς ἀποχαιρετοῦσε στό ὑπερῷο τῆς Ἱερουσαλήμ κατά τόν μυστικό δεῖπνο:

«Στό σπίτι τοῦ Πατέρα μου ὑπάρχουν πολλοί τόποι

5. *«Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ… καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ»* (πρός Ἐφεσίους α΄ 17, 19-22).

διαμονῆς, ἂν δέν ὑπῆρχαν θά σᾶς τό ἔλεγα· ἐγώ πηγαίνω νά σᾶς ἑτοιμάσω τόπο. Κι ὅταν πάω καί σᾶς ἑτοιμάσω τόπο, πάλι θά ρθῶ καί θά σᾶς πάρω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶστε κι ἐσεῖς»[6].

Γι᾽ αὐτή τή συμμετοχή τῶν μαθητῶν Του στή δόξα Του προσευχήθηκε πρός τόν Ἐπουράνιο Θεό καί Πατέρα:

«Πατέρα, αὐτοί πού μοῦ ἔδωσες θέλω ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶναι κι ἐκεῖνοι μαζί μου, γιά νά μποροῦν νά βλέπουν τή δόξα τή δική μου, τή δόξα πού μοῦ χάρισες, γιατί μέ ἀγάπησες προτοῦ νά γίνει ὁ κόσμος»[7].

Τήν *ἐν Χριστῷ* δόξα τῶν πιστῶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος θεωρεῖ βεβαία, ὅπως γράφει στήν ἐπιστολή του:

«Ὁ Θεός ὅμως μᾶς ἀγάπησε, γιατί εἶναι πλούσιος σέ ἔλεος κι ἔχει ἀπέραντη ἀγάπη. Κι ἐνῶ ἤμασταν πνευματικά νεκροί ἐξαιτίας τῶν παραπτωμάτων μας, μᾶς ξανάδωσε ζωή μαζί μέ τόν Χριστό. Μέ τή χάρη του ἔχετε σωθεῖ. Μᾶς ἀνάστησε μαζί μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό καί μᾶς ἔβαλε νά καθίσουμε μαζί μ᾽ αὐτόν στά οὐράνια»[8].

*

6. *«Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν. πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε»* (Ἰωάννου ιδ΄ 2-3).

7. *«Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου»* (Ἰωάννου ιζ΄ 24).

✪ Βεβαίως τίθεται τό ἐρώτημα: Ἐμεῖς πῶς θά συμπορευθοῦμε μαζί Του; Ποιό χαρακτήρα θά ἔχει ἡ πορεία μας μέ τόν Χριστό;

Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας πού μέ τήν θεολογία της σχολιάζει τήν προφητεία, δηλαδή τό λόγο τοῦ Θεοῦ, μᾶς ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ πορεία μας μαζί μέ τόν Χριστό δέν εἶναι πορεία γιά νά ὑποφέρουμε, νά πάθουμε τά ὅμοια μέ τόν Χριστό φρικτά πάθη καί τόν ἐξευτελιστικό θάνατό Του. Ἀλλά εἶναι ἄλλου εἴδους νέκρωση. Μᾶς προτρέπει· «*νεκρωθῶμεν δι' αὐτὸν ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς*». Νά νεκρωθοῦμε, νά γίνουμε ἀναίσθητοι στίς προκλήσεις καί στίς ἐπιθέσεις τῶν ἐπιγείων καί ἁμαρτωλῶν ἡδονῶν, ὥστε νά μήν ἐνεργοῦν τά πάθη τῆς κακίας.

Αὐτό τό νόημα εἶχε ἡ ἀπάντηση πού ἔδωσε ὁ Κύριός μας στό αἴτημα τῆς μητέρας τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου, πού τοῦ ζήτησε νά δοξάσει τούς υἱούς της λέγοντας, ὅτι ἡ δόξα αὐτή ἑτοιμάσθηκε καί θά τήν λάβουν αὐτοί πού τήν δικαιοῦνται:

«Τόν πλησίασε τότε ἡ μητέρα τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου μέ τούς υἱούς της καί τόν προσκύνησε ζητώντας του μία χάρη. Κι αὐτός τῆς εἶπε· Τί θέλεις; Καί τοῦ λέει· Πές νά καθίσουν αὐτοί οἱ δύο υἱοί μου στή βασιλεία σου ἕνας στά δεξιά σου κι ἕνας στ' ἀριστερά σου». Κι ὁ Ἰησοῦς ἀποκρίθηκε· Δέν ξέρετε τί ζητᾶτε.

---

8. «*Ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*» (πρός Ἐφεσίους β΄ 4-6).

Μπορεῖτε νά πιεῖτε τό ποτήρι τοῦ πάθους πού θά πιῶ ἐγώ ἤ νά βαπτιστεῖτε μέ τό βάπτισμα μέ τό ὁποῖο θά βαπτιστῶ ἐγώ;» Τοῦ λένε· Μποροῦμε. Τούς ἀπαντάει· Τό ποτήρι μου θά τό πιεῖτε, καί μέ τό βάπτισμα τῶν παθημάτων μου μέ τό ὁποῖο θά βαπτιστῶ ἐγώ θά βαπτιστεῖτε. Τό νά καθίσετε ὅμως στά δεξιά μου καί στ᾽ ἀριστερά μου δέν μπορῶ νά σᾶς τό δώσω ἐγώ, ἀλλά θά δοθεῖ σ᾽ ἐκείνους γιά τούς ὁποίους ἔχει ἑτοιμαστεῖ ἀπό τόν Πατέρα μου. Ὅταν τό ἄκουσαν αὐτό οἱ ὑπόλοιποι δέκα μαθητές, ἀγανάκτησαν μέ τούς δύο ἀδερφούς»[9].

Ὁ Κύριός μας ἐξίσωσε τόν ἀγώνα τοῦ ἀνθρώπου κατά τῶν ἁμαρτωλῶν παθῶν μέ τά φρικτά πάθη Του.

Ὁ ἀγώνας τοῦ πιστοῦ νά μείνει πιστός στόν Θεό, ἐνῶ ζεῖ μέσα σέ κοινωνία ἀπίστων, ἀδιαφόρων καί χλευαζόντων τήν πίστη, ἐξισοῦται μέ τήν ὑπακοή τοῦ Χριστοῦ νά ὑποστεῖ τό μαρτύριο τῆς σταυρώσεώς Του.

Ὁ ἀγώνας τοῦ πιστοῦ νά διατηρήσει τήν ψυχή του

---

9. *«Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν»* (Ματθαίου κ΄ 20-24).

καθαρή ἀπό τό μολυσμό τῆς ἁμαρτίας, πού τόν προκαλεῖ καί συνεχῶς τόν ἐμπαίζει, ἐξισοῦται μέ τούς προκλητικούς ἐμπαιγμούς, τή χλεύη, τήν εἰρωνεία, τά μαστιγώματα πού ὑπέστη ὁ Κύριός μας.

Ὁ ἀγώνας τοῦ πιστοῦ νά τηρήσει στή ζωή του τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, παρά τό γεγονός ὅτι οἱ περισσότεροι κατέλυσαν τή δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καί ἔστησαν τήν δική τους δικαιοσύνη[10], ἐξισοῦται μέ ὅσα ὑπέφερε ὁ Κύριος ὑπακούοντας στό θεῖο θέλημα.

* * *

Αὐτό τό νόημα δίνει ἡ Ἐκκλησία μας στήν πορεία μας μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό, ὄχι μόνο αὐτές τίς ἡμέρες τῆς ἁγίας καί μεγάλης Ἑβδομάδος, ἀλλά σ᾽ ὁλόκληρη τή ζωή μας.

10. Πρός Ρωμαίους ι΄ ε.

Μεγάλη Τρίτη

Ο ΝΥΜΦΙΟΣ

«Τὸν Νυμφίον ἀδελφοὶ ἀγαπήσωμεν
τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπήσωμεν».

Η Ἐκκλησία προετοιμάζει τούς πιστούς γιά νά βιώσουν τά γεγονότα τοῦ θείου πάθους προβάλλουσα τά πρότυπα πού πρέπει οἱ πιστοί νά μιμηθοῦν ἤ νά ἀπορρίψουν ἀναλόγως. Τήν Μεγάλη Τρίτη κυριαρχεῖ ἡ παραβολή τῶν δέκα παρθένων ἀπό τήν ὁποία εἶναι ἐμπνευσμένοι οἱ ὕμνοι τῆς ἡμέρας.

«Ὁ ἐρχομός τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ θά εἶναι ὅμοιος μέ ὅ,τι ἔγινε μέ δέκα παρθένες, πού πῆραν τά λυχνάρια τους καί βγῆκαν νά προϋπαντήσουν τό νυμφίο. Πέντε ἀπό αὐτές ἦταν συνετές καί πέντε ἄμυαλες. Οἱ ἄμυαλες πῆραν τά λυχνάρια τους, μά δέν πῆραν μαζί τους καί λάδι. Ἀπεναντίας, οἱ συνετές πῆραν μαζί μέ τά λυχνάρια τους καί λάδι στά δοχεῖα τους. Ἐπειδή ὅμως ὁ νυμφίος ἀργοποροῦσε, ὅλες νύσταξαν καί κοιμήθηκαν. Κατά τά μεσάνυχτα ἀκούσθηκε μία φωνή· ὁ νυμφίος ἔρχεται· βγεῖτε νά τόν προϋπαντήσετε! Ὅλες οἱ παρθένες σηκώθηκαν καί τακτοποίησαν τά λυχνάρια

τους. Οἱ ἄμυαλες εἶπαν τότε στίς συνετές· δῶστε μας ἀπό τό λάδι σας, γιατί τά λυχνάρια μας σβήνουν. Οἱ συνετές ὅμως τούς ἀπάντησαν· ὄχι, γιατί δέν θά φτάσει καί γιά μᾶς καί γιά σᾶς. Καλύτερα, πηγαίνετε στούς πωλητές ν᾽ ἀγοράσετε γιά τόν ἑαυτό σας. Ἀλλά ἐνῶ πήγαιναν ν᾽ ἀγοράσουν λάδι, ἦρθε ὁ νυμφίος. Οἱ ἕτοιμες μπῆκαν μαζί του στή γιορτή τοῦ γάμου, καί ἡ πόρτα ἔκλεισε. Ὕστερα ἀπό λίγο φτάνουν καί οἱ ὑπόλοιπες παρθένες καί λένε· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξέ μας. Αὐτός ὅμως τούς ἀποκρίθηκε· Ἀλήθεια σᾶς λέω, δέν σᾶς ξέρω. Ἀγρυπνᾶτε λοιπόν, γιατί δέν ξέρετε οὔτε τήν ἡμέρα οὔτε τήν ὥρα πού θά ἔρθει ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου»[1].

1. «*Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραὶ. αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται*» (Ματθαίου κε΄ 1-13).

Ὁ Χριστός στήν παραβολή τῶν δέκα παρθένων χαρακτηρίζεται Νυμφίος, ὅπως καί στά ἀκόλουθα:

«Ἦρθαν τότε καί τόν βρῆκαν οἱ μαθητές τοῦ Ἰωάννη καί τοῦ λένε· Γιατί ἐμεῖς κι οἱ Φαρισαῖοι νηστεύουμε συχνά, ἐνῶ οἱ μαθητές σου δέν νηστεύουν; Καί τούς εἶπε ὁ Ἰησοῦς· μποροῦν οἱ φίλοι τοῦ νυμφίου νά πενθοῦν ὅσον καιρό εἶναι μαζί τους ὁ νυμφίος; θά ἔρθουν μέρες πού θά τούς πάρουν ἀπό κοντά τους τό νυμφίο, καί τότε θά νηστέψουν»[2].

«Νυμφίος εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει τή νύφη· ὁ φίλος ὅμως τοῦ νυμφίου, πού στέκεται κοντά καί τόν ἀκούει, εἶναι γεμᾶτος χαρά ἀκούγοντας τή φωνή τοῦ νυμφίου. Αὐτή εἶναι ἡ χαρά ἡ δική μου καί τώρα ἔχει ὁλοκληρωθεῖ»[3].

*

Κατά τήν παραβολή ὁ Νυμφίος ἔρχεται τό μεσονύκτιο. Ποιᾶς νύκτας; Διότι στήν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὑπάρχει νύκτα-σκοτάδι αἰσθητό καί νύκτα - σκοτάδι πνευματικό. Ἀσφαλῶς ὁ Κύριός μας, ὅταν λέει στήν παραβολή, ὅτι *«μέσης*

2. *«Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν»* (Ματθαίου θ΄ 14-15).

3. *«Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται»* (Ἰωάννου γ΄ 29).

δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται»[4] δέν ἐννοεῖ μόνο τήν αἰσθητή νύκτα, ἀλλά κυρίως τήν πνευματική νύκτα. Ἐνῶ βρισκόμαστε σ᾽ αὐτό τό πνευματικό σκοτάδι ἔρχεται νά μᾶς φωτίσει μέ τό Πάθος Του, νά φανερώσει τήν ἀλήθεια διαλύοντας τό ψεῦδος.

Οἱ Ἀπόστολοι μᾶς δίδαξαν, ὅτι ὁ Κύριός μας εἶναι φῶς πνευματικό. Διδάσκει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός «ἦταν τό ἀληθινό φῶς, πού καθώς ἔρχεται στόν κόσμο φωτίζει κάθε ἄνθρωπο»[5].

Ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ἀναγγέλλει μέ πνευματική χαρά, ὅτι μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, «οἱ ἄνθρωποι πού κατοικοῦν στό σκοτάδι εἶδαν φῶς δυνατό. Καί γιά ὅσους μένουν στή χώρα πού τήν σκιάζει ὁ θάνατος, ἀνέτειλε ἕνα φῶς γιά χάρη τους»[6].

Γι᾽ αὐτό ὁ Κύριός μας διακήρυξε μέ παρρησία ἀπευθυνόμενος στούς Ἰουδαίους:

«Ἐγώ εἶμαι τό φῶς τοῦ κόσμου· ἐκεῖνος πού μέ ἀκολουθεῖ δέν θά πλανιέται μέσα στό σκοτάδι, ἀλλά θά ἔχει τό φῶς πού φέρνει στή ζωή»[7].

---

4. Ματθαίου κε΄ 6.

5. *«Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον»* (Ἰωάννου α΄ 9).

6. *«Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς»* (Ματθαίου δ΄ 16).

7. *«Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς»* (Ἰωάννου η΄ 12).

«Ἐγώ ἦρθα στόν κόσμο σάν φῶς, ἔτσι ὥστε ὅποιος πιστεύει σ᾽ ἐμένα νά μή μείνει στό σκοτάδι»[8].

Ὡστόσο πολλοί ἄνθρωποι δέν ἐπιθυμοῦν νά ζήσουν καί νά πορεύονται μέ τό φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριός μας ἐξήγησε τήν αἰτία αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς τους, ἀπό τήν ὁποία αὐτοκαταδικάζονται:

«Καί νά ποιά εἶναι ἡ καταδίκη· τό φῶς ἦρθε στόν κόσμο, οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἀγάπησαν περισσότερο τό σκοτάδι παρά τό φῶς, γιατί οἱ πράξεις τους ἦταν πονηρές. Κάθε ἄνθρωπος πού πράττει ἔργα φαῦλα μισεῖ τό φῶς καί δέν ἔρχεται στό φῶς, γιατί φοβᾶται μήπως φανοῦν τά ἔργα του καί κριθοῦν. Ὅποιος ὅμως κάνει πράξεις σύμφωνες μέ τήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, αὐτός ἔρχεται στό φῶς. Ἔτσι θά φανεῖ πώς οἱ πράξεις του ἔχουν γίνει ἀπό ὑπακοή στόν Θεό»[9].

Οἱ πέντε παρθένες, εἴτε φρόνιμες εἴτε μωρές, συμβολίζουν τίς πέντε πνευματικές αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου, μέ τίς ὁποῖες ἐπικοινωνεῖ ἤ δέν ἐπικοινωνεῖ μέ τόν Θεό. Οἱ πέντε παρθένες πού εἶχαν ἀναμμένες τίς λαμπάδες τους καί λάδι στά ἀγγεῖα τους, συμβολίζουν τίς ψυχές πού βρίσκονται σέ ἐγρήγορση καί λάμπουν ἀπό τίς ἀρετές, ἐνῶ οἱ πέντε μέ τίς

8. *«Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ»* (Ἰωάννου ιβ΄ 46).

9. *«Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα»* (Ἰωάννου γ΄ 19-21).

σβησμένες λαμπάδες συμβολίζουν τίς ψυχές πού βρίσκονται σέ ἀποχαύνωση ἀπό τά πάθη.

Ἡ παραβολή τῶν δέκα παρθένων συνδυάζεται μέ τό λόγο τοῦ Κυρίου μας:

«Ἂν ὅμως τά μάτια σου εἶναι χαλασμένα, ὅλο τό σῶμα σου θά εἶναι στό σκοτάδι. Κι ἄν τό φῶς πού ἔχεις, μεταβληθεῖ σέ σκοτάδι, σκέψου πόσο θά εἶναι τό σκοτάδι!»[10].

Οἱ νηπτικοί πατέρες πού ἔζησαν κατά τό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μᾶς ἐξήγησαν στά συγγράμματά τους τά θέματα αὐτά πού βρίσκονται σέ δυσθεώρητο ὕψος. Τά κατενόησαν καί ἐν συνεχείᾳ τά βίωσαν.

Ὁ ὅσιος Νικήτας Στηθᾶτος στήν πρώτη ἑκατοντάδα τῶν πρακτικῶν κεφαλαίων ἀναφέρει:

«Ὅπως τό σῶμα ἔχει πέντε αἰσθήσεις, ὅραση, ἀκοή, γεύση, ὄσφρηση καί ἁφή, ἔτσι καί ἡ ψυχή ἔχει ἰσάριθμες πέντε αἰσθήσεις· νοῦ, λογικό, νοερή αἴσθηση, γνώση καί ἐπιστήμη. Οἱ πέντε αὐτές αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς συγκεντρώνονται σέ τρεῖς ἐνέργειες· στό νοῦ, στό λογικό, καί στήν νοερή αἴσθηση. Μέ τό νοῦ συλλαμβάνουμε τά διανοήματα, μέ τό λογικό τίς ἑρμηνεῖες καί μέ τήν αἴσθηση τίς φαντασίες τῆς θείας ἐπιστήμης καί γνώσεως» (Κεφάλαιον 10).

Ὁ ἴδιος θεοφόρος πατέρας, πού ἐκφράζει τήν ἐνιαία πνευματική παράδοση τῆς ἀσκητικῆς καί μυστικῆς θεολογίας, ὑποδεικνύει πῶς πρέπει νά ἀγω-

10. *«Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;»* (Ματθαίου στ΄ 23).

νισθεῖ ὁ πιστός γιά νά κάνει τό νοῦ του ἀπαθή καί διορατικό καί νά δυναμώσει τίς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς.

«Πέντε εἶναι οἱ αἰσθήσεις τῆς ἀσκήσεως: ἀγρυπνία, μελέτη, προσευχή, ἐγκράτεια καί ἡσυχία. Ὅποιος συνέδεσε τίς αἰσθήσεις μ᾽ αὐτές, τήν ὅραση δηλαδή μέ τήν ἀγρυπνία, τήν ἀκοή μέ τή μελέτη, τήν ὄσφρηση μέ τήν προσευχή, τή γεύση μέ τήν ἐγκράτεια καί τήν ἁφή μέ τήν ἡσυχία, γρήγορα καθαρίζει τό νοῦ τῆς ψυχῆς του καί ἀφοῦ μέ αὐτές τόν λεπτύνει, τόν κάνει ἀπαθή καί διορατικό» (Κεφάλαιον 91)[11].

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, ὁ ἔμπειρος διδάσκαλος τῆς *«ἐν Χριστῷ»* ζωῆς, στήν τετάρτη ἑκατοντάδα διαφόρων κεφαλαίων διδάσκει σέ τί συνίσταται ἡ παράβαση τῆς ἐντολῆς πού δόθηκε ἀπό τόν Θεό.

«Ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε ἀποτελούμενος ἀπό ψυχή νοερή καί σῶμα μέ αἰσθήσεις, ἄς δεχθοῦμε, σύμφωνα μέ μία ἄποψη, ὅτι «δένδρο τῆς ζωῆς» εἶναι ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς, πού ὑπάρχει ἡ σοφία, καί «δένδρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ» ἡ σωματική αἴσθηση, ὅπου ὑπάρχει ξεκάθαρη ἡ κίνηση τῆς ἀλογίας. Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε θεία ἐντολή νά μή λάβει πεῖρα αὐτῆς μέσῳ κάποιας ἐνέργειάς του, ἀλλά δέν τήν φύλαξε» (Κεφάλαιον 32).

Καί στήν πέμπτη ἑκατοντάδα διευκρίνισε ὅτι:

«Χωρίς τήν ἐμπαθή σχέση τῆς ψυχῆς μέ τήν αἴσθηση, δέν ὑπάρχει στούς ἀνθρώπους διόλου ἁμαρτία.

11. Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν μεταφρασμένη. Ἐκδόσεις Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας, τ. Δ΄, σελ. 76.

Καί σέ κάθε ψυχική λύπη, προηγεῖται σαρκική ἡδονή» (Κεφάλαιον 98).

«Ἀληθινή γένεση ἀρετῆς εἶναι ἡ ἐκούσια ἀποξένωση τῆς ψυχῆς ἀπό τή σάρκα. Εὐφραίνει πνευματικά τήν ψυχή ἐκεῖνος πού δαμάζει τή σάρκα του μέ τούς θελληματικούς κόπους» (Κεφάλαιον 99)[12].

Συνεπῶς οἱ πέντε φρόνιμες παρθένες μέ τήν ἀγρυπνία τους, πού ἦταν κακοπάθεια τοῦ σώματος, εὐφραναν τήν ψυχή τους, ὅταν εἰσῆλθαν στή χαρά τοῦ γάμου μαζί μέ τόν Νυμφίο Χριστό. Οἱ πέντε μωρές πού παραδόθηκαν στήν ἀνάπαυση τῶν αἰσθήσεων ἀποκλείσθηκαν καί ἐμποδίσθηκαν νά εἰσέλθουν στή χαρά τοῦ γάμου τοῦ Νυμφίου.

Γι᾽ αὐτό ἡ ὑμνολογία μᾶς προτρέπει:

«Τόν νυμφίο, ἀδελφοί, ἀγαπήσωμεν
τάς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπήσωμεν
ἐν ἀρεταῖς ἐκλάμποντες καί πίστει ὀρθῇ
ἵνα ὡς αἱ φρόνιμοι τοῦ Κυρίου παρθένοι,
ἕτοιμοι εἰσέλθωμεν, σύν αὐτῷ εἰς τούς γάμους
ὁ γάρ νυμφίος δῶρον ὁ Θεός,
πᾶσι παρέχει τόν ἄφθαρτον στέφανον[13].

Μέ τήν ἱκεσία του ὁ πιστός παρακαλεῖ τόν Νυμφίο Χριστό:

Ὁ τῇ ψυχῆς ῥαθυμίᾳ νυστάξας,

12. Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν μεταφρασμένη. Ἐκδόσεις *Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας* τ. Β΄ σελ. 173, 206-207.

13. Κάθισμα τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Τρίτης.

οὐ κέκτημαι Νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τήν ἐξ ἀρετῶν,
καί νεάνισιν ὡμοιώθην μωραῖς,
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·
τά σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου,
μή κλείσῃς μοι Δέσποτα,
ἀλλ᾽ ἐκτινάξας μου τόν ζοφερόν ὕπνον ἐξανάστησον,
καί ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε Παρθένοις,
εἰς νυμφῶνα τόν σόν,
ὅπου ἦχος καθαρός ἑορταζόντων,
καί βοώντων ἀπαύστως· Κύριε δόξα σοι[14].

14. Στιχηρό τῶν Αἴνων τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Τρίτης.

Ἡ πόρνη. Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου: Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

Μεγάλη Τετάρτη

Η ΠΟΡΝΗ

Μία ἀπό τίς μορφές πού δεσπόζουν στίς ἱερές Ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Τετάρτης εἶναι ἡ μορφή τῆς ἁμαρτωλῆς γυναίκας μέ τή μετάνοιά της.

Ἡ πόρνη γυναίκα προσῆλθε, ὅταν ὁ Κύριος φιλοξενεῖτο στό σπίτι τοῦ Φαρισαίου καλεσμένος σέ δεῖπνο, καί μέ δάκρυα, μετανιωμένη γιά τήν βουτηγμένη στό βόρβορο τῆς πορνείας ζωή της, ζήτησε ἀπό τόν Κύριο τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν της. Συγχρόνως προέβηκε καί σέ μία ἄκρως συγκινητική συμπεριφορά καί προσφορά· ἄλειψε τόν Κύριο μέ τό πολύτιμο μῦρο πού τό μετέφερε σέ ἀλαβάστρινο σκεῦος καί σπόγγισε μέ τίς τρίχες τῆς κεφαλῆς της τά πόδια Του.

Τό περιστατικό αὐτό ἐνταγμένο στό μυστήριο τῆς σωτηρίας, συνέβηκε λίγο πρίν τό σωτήριο πάθος τοῦ Κυρίου μας καί μᾶς δίνει ἀφορμή νά στοχασθοῦμε καί νά ἐξαγάγουμε τά ἀπαραίτητα πνευματικά συμπεράσματα γιά τήν πνευματική ὠρίμανσή μας.

❄ Ἡ μετάνοια τῆς πόρνης γυναίκας ἀντιπαρατίθεται στή σκληρότητα τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ

ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τήν ὁποία πολλές φορές ὁ Κύριός μας ἔλεγξε καί καυτηρίασε, ὅπως καί στήν παραβολή τῶν δύο υἱῶν[1].

«Τί γνώμη ἔχετε γι᾽ αὐτό πού θά σᾶς πῶ· κάποιος εἶχε δύο υἱούς. Πάει λοιπόν στόν πρῶτο καί τοῦ λέει· παιδί μου, πήγαινε σήμερα κι ἐργάσου στό ἀμπέλι. Αὐτός τοῦ εἶπε· δέν θέλω. Ὕστερα ὅμως μετάνιωσε καί πῆγε. Πάει καί στόν δεύτερο καί τοῦ λέει τό ἴδιο. Ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε· ναί, κύριε, μά δέν πῆγε. Ποιός ἀπό τούς δύο ἔκανε τό θέλημα τοῦ πατέρα; Τοῦ λένε· Ὁ πρῶτος. Τούς λέει ὁ Ἰησοῦς· σᾶς βεβαιώνω πώς οἱ τελῶνες καί οἱ πόρνες θά μποῦν πρίν ἀπό σᾶς στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[2].

Ἀπό αὐτά συνάγεται, ὅτι ἡ ἁμαρτία πού μετατρέπει τόν ἄνθρωπο σέ τελώνη καί πόρνο δέν μπορεῖ νά χωρίσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν Θεό, ὅταν μετανοήσει καί ταπεινωθεῖ μπροστά στόν Θεό καί ζητήσει τό ἔλεός Του.

Ἀντίθετα ἡ γνώση ὅσο τέλεια καί ἄν εἶναι, σάν αὐτή πού εἶχαν οἱ πνευματικοί ἡγέτες τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου μας, ἀποδεικνύεται ἀνεπαρκής νά ὁδηγήσει

1. Ματθαίου κγ΄ 1-39.

2. *«Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος τις εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε. καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»* (Ματθαίου κα΄ 31).

τόν ἄνθρωπο στήν πίστη πρός τόν Θεό, μέ συνέπεια νά μήν ἐλκύσει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί τή συγγνώμη Του γιά τήν ἁμαρτωλή ζωή του.

❊ Ἡ Πόρνη γυναίκα ἐμφανίσθηκε τήν Μεγάλη Τρίτη, ἀφοῦ ὁ Κύριος ἐγκατέλειψε τόν ἰουδαϊκό λαό, γιά τήν ἀπιστία του καί τήν ἀμετανοησία του, μέ τούς λόγους:

«Ἰδού ἐγκαταλείπεται ἡ πόλη σας μέ τό ναό, ἔρημος καί ἀπροστάτευτος»[3].

Ὁ φοβερός αὐτός λόγος εἶναι ἡ ἐτυμηγορία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἀπόρριψή Του ἀπό τήν πνευματική ἡγεσία τῶν Ἰουδαίων. Βεβαίως ὁ λόγος αὐτός δέν ἴσχυσε μία φορά· ἰσχύει καί ἐφαρμόζεται σέ κάθε περίπτωση, πού οἱ ἄνθρωποι ἀπορρίπτουν τόν Ἰησοῦ Χριστό, τό ἦθος Του, τή διδασκαλία Του, τίς ἐντολές Του.

Ὁ Κύριος δέχθηκε τή μετάνοια τῆς γυναίκας, αὐτή πού δέν ἔδειξαν οἱ πνευματικοί ἡγέτες τῶν Ἰουδαίων, σύμφωνα μέ τό σκοπό τῆς σαρκώσεώς Του, ὅπως φανέρωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας μέ τούς λόγους Του:

«Ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου ἦρθε γιά νά ἀναζητήσει καί νά σώσει αὐτούς πού ἔχουν χάσει τό δρόμο τους»[4].

«Γιατί ὁ Θεός δέν ἔστειλε τόν Υἱό του στόν κόσμο γιά νά καταδικάσει τόν κόσμο, ἀλλά γιά νά σωθεῖ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ. Ὅποιος πιστεύει σ᾽ Αὐτόν δέν ἔχει νά φοβηθεῖ τήν θεϊκή κρίση· αὐτός ὅμως πού δέν πι-

3. *«Ἰδού ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος»* (Ματθαίου κγ΄ 38).

4. *«Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός»* (Λουκᾶ ιθ΄ 10).

στεύει ἔχει κιόλας καταδικαστεῖ, γιατί δέν πίστεψε στόν μονογενή Υἱό τοῦ Θεοῦ»[5].

Αὐτό σημαίνει, ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἕτοιμος σέ κάθε ἐποχή καί κάθε στιγμή καί περίοδο τῆς ζωῆς μας νά δεχθεῖ τήν μετάνοια τοῦ ἁμαρτωλοῦ σύμφωνα μέ τήν διακήρυξή Του:

«Στόν καιρό τῆς χάρης σέ ἄκουσα, καί τήν ἡμέρα τῆς σωτηρίας σέ βοήθησα. Νά, τώρα εἶναι ὁ καιρός τῆς χάρης, τώρα εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας»[6].

Ἄς μή μᾶς ἐμποδίσουν οὔτε ἡ ἁμαρτία, οὔτε ἡ ἀπιστία, οὔτε ἡ κοσμική ἀντίληψη νά δεχθοῦμε τόν Λυτρωτή καί Σωτήρα. Ἄς γονατίσουμε μπροστά Του καί ὅπως, δέν ἔδιωξε τήν πόρνη, δέν θά διώξει ὁποιοδήποτε ἁμαρτωλό τοῦ ζητήσει τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν του καί τή διόρθωση τῆς ζωῆς του.

❊ Στό κήρυγμα τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἡ ἀπιστία πρός τόν Θεό, ἡ στροφή στήν εἰδωλολατρία, ἡ ἐγκατάλειψη τῶν νόμων καί τῆς λατρείας Του, θεωρεῖται ὡς πνευματική πορνεία. Γι᾽ αὐτό καί ὁ ἰουδαϊκός λαός παρομοιάζεται στό προφητικό κήρυγμα μέ πόρνη γυναίκα πού ἐγκαταλείπει τό

5. *«Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»* (Ἰωάννου γ΄ 17-18).

6. *«Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας»* (πρός Κορινθίους Β΄ στ΄ 2).

σύζυγό της, πού τήν ἀγαπᾶ καί τήν φροντίζει, καί προσκολλᾶται σέ ἄλλους ἄντρες.

Ἡ σχέση τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀλλά καί τῆς ψυχῆς κάθε ἀνθρώπου μέ τόν Θεό παρομοιάζεται μέ τήν συζυγική σχέση. Γι᾽ αὐτό καί ὁ Θεός ἀπαιτεῖ ἀπό τήν ψυχή, δηλαδή ἀπό τόν ἄνθρωπο, πιστότητα, ἀφοσίωση καί ἀναγνώριση, ὅπως οἱ σύζυγοι τό ἀπαιτοῦν μεταξύ τους.

Μάλιστα δέ ὅταν ἡ ψυχή ἀπομακρύνεται καί ἀρνεῖται τόν Θεό, ὁ Θεός δέν ἀδιαφορεῖ, ὅπως δέν ἀδιαφορεῖ ὁ σύζυγος, ὅταν τόν ἐγκαταλείπει ἡ σύζυγός του, ἀλλά τήν ἀναζητεῖ γιά νά τήν φέρει στόν οἶκο του καί στή ζωή του.

Ὅλα αὐτά σημαίνουν, ὅτι αὐτό πού ἀναμένει ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἐπιστροφή τῆς ἁμαρτωλῆς ψυχῆς σ᾽ Αὐτόν, ἀφοῦ: «Εἶπε σ᾽ αὐτούς· ὁρκίζομαι, λέει ὁ Κύριος, ὅτι δέν θέλω ἐγώ τό θάνατο τοῦ ἀσεβοῦς, ὅσο θέλω νά ἐπιστρέψει καί νά ἀπομακρυνθεῖ ὁ ἀσεβής ἀπό τόν ἁμαρτωλό του δρόμο καί νά ζήσει εὐτυχής. Πάρετε, λοιπόν, τήν ἀπόφαση καί σεῖς οἱ Ἰσραηλῖτες νά ἀπομακρυνθεῖτε πλέον ἀπό τήν ἁμαρτωλή ὁδό σας. Διατί, ὦ Ἰσραηλίτες, νά ἀποθνήσκετε ἐξ αἰτίας τῶν ἀνομιῶν σας;»[7].

Ἡ παραβολή τοῦ ἀσώτου υἱοῦ μᾶς βεβαιώνει καί ἐπισφραγίζει αὐτή τήν θεία βούληση[8].

---

7. *«Εἰπὸν αὐτοῖς· ζῶ ἐγώ, τάδε λέγει Κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀσεβοῦς ὡς τὸ ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν αὐτόν. ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν· καί ἱνατί ἀποθνήσκετε, οἶκος Ἰσραήλ;»* (Ἰεζεκιήλ λγ΄11).

❇ Στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως περιγράφεται τό μυστήριο μιᾶς φαύλης, ἀκόλαστης καί ἐγκληματικῆς γυναίκας, πού φέρνει τό μυστηριῶδες ὄνομα Βαβυλώνα ἡ μεγάλη, μητέρα τῶν πορνῶν καί τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς[9].

Αὐτή εἶναι ἡ μεθυσμένη ἀπό τό αἷμα τῶν ἁγίων καί ἀπό τό αἷμα τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰησοῦ κατά τό ὅραμα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου:

«Κι εἶδα τή γυναίκα νά μεθάει μέ τό αἷμα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, μέ τό αἷμα ἐκείνων πού μαρτύρησαν γιά τόν Ἰησοῦ. Ὅταν τήν εἶδα ἔμεινα κατάπληκτος»[10].

Ἡ πόρνη αὐτή γυναίκα συμβολίζει τήν ἀντίθεη ἀνθρωπότητα πού χρησιμοποίησε τήν δαιμονική ἐξουσία γιά νά πολεμήσει τούς πιστούς, τήν Ἐκκλησία, τό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τόν ἴδιο τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ καί Κύριο καί Θεό μας.

Τό τέλος αὐτῆς τῆς φαύλης γυναίκας καί συνεπῶς τῆς ἁμαρτωλῆς καί ἀντίχριστης ἀνθρωπότητας θά εἶναι μιά φοβερή πτώση, ὅπως ἀναγγέλεται:

«Ἔπεσε, ἔπεσε ἡ Βαβυλώνα ἡ μεγάλη! Ἔγινε κατοικία δαιμονίων, καταφύγιο γιά κάθε πνεῦμα ἀκάθαρτο, γιά κάθε ὄρνιο ἀκάθαρτο καί γιά κάθε θεριό ἀκάθαρτο καί μισητό»[11].

* * *

8. Λουκᾶ ιε΄ 11-32.

9. Ἀποκαλύψεως ιζ΄ 5.

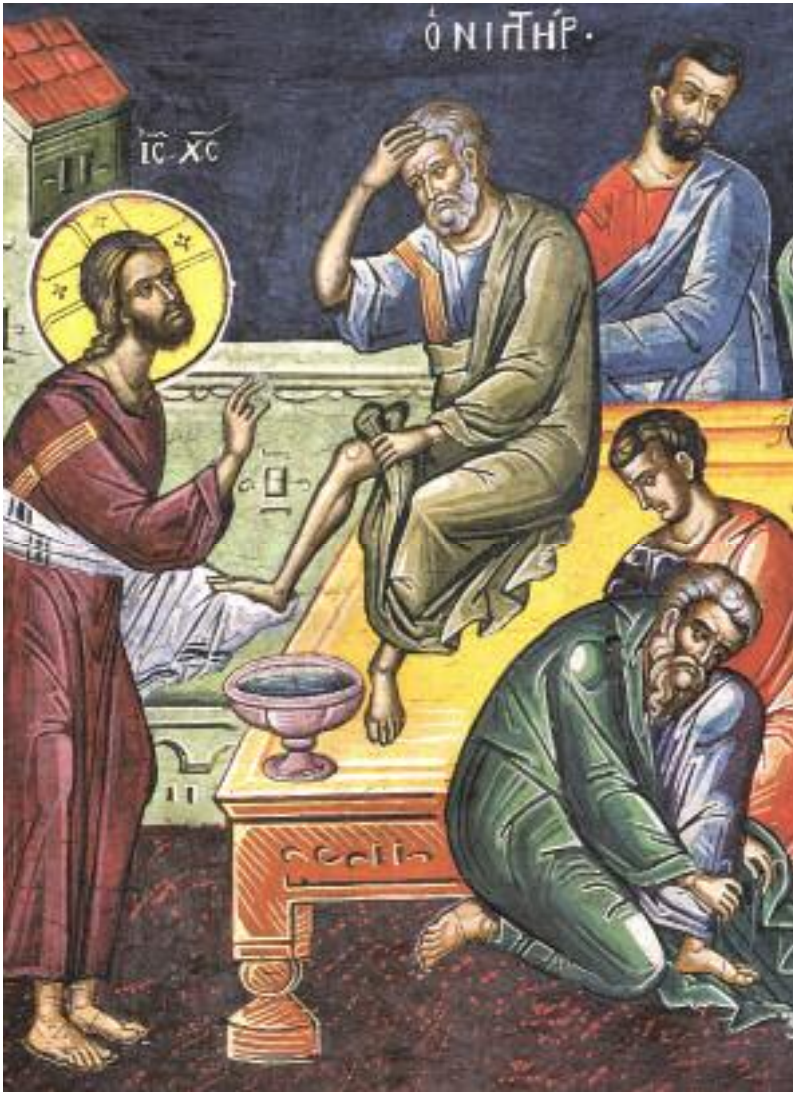
10. «*Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα*» (Ἀποκαλύψεως ιζ΄ 6).

Γιά νά μήν ἔχουμε τό ἴδιο τέτοιο τέλος μέ τήν πόρνη τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ πόρνη γυκαίκα τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς ὑποδεικνύει τή μετάνοια.

Ὁ Ἰησοῦς προσευχόμενος. Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου: Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

11. *«Ἔπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου»* (Ἀποκαλύψεως ιη΄ 2).

Ὁ Νιπτήρ. Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου:

Μεγάλη Πέμπτη

Η ΑΚΡΑ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ – Η ΑΚΡΟΤΑΤΗ ΔΟΞΑ

Τήν Μεγάλη Πέμπτη προβάλλεται, μεταξύ ἄλλων σωτηριωδῶν μεγάλων καί θαυμαστῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ νίψη τῶν ποδῶν τῶν μαθητῶν Του στό ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ κατά τή διάρκεια τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὡς ἑξῆς:

«Σηκώνεται, λοιπόν, ἀπό τό τραπέζι πού δειπνοῦσαν, βγάζει τό ἱμάτιό του, παίρνει μιά πετσέτα καί τήν ζώνεται· ἔπειτα βάζει νερό στή λεκάνη καί ἀρχίζει νά πλένει τά πόδια τῶν μαθητῶν καί νά τά σκουπίζει μέ τήν πετσέτα πού εἶχε ζωστεῖ»[1].

Καί συνεχίζει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης:

«Ὅταν τούς ἔπλυνε τά πόδια, φόρεσε τό ἱμάτιό του, πῆρε πάλι τή θέση του στό τραπέζι καί τούς

---

1. *«Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος»* (Ἰωάννου ιγ΄ 4-5).

εἶπε· Καταλαβαίνετε τί ἔκανα σ᾽ ἐσᾶς; Ἐσεῖς μέ φωνάζετε· Διδάσκαλε καί Κύριε, καί σωστά τό λέτε, γιατί εἶμαι. Ἄν, λοιπόν, ἐγώ ὁ Κύριος καί ὁ Διδάσκαλος σᾶς ἔπλυνα τά πόδια, ἔχετε κι ἐσεῖς τήν ὑποχρέωση νά πλένετε ὁ ἕνας τά πόδια τοῦ ἄλλου. Σᾶς ἔδωσα τό παράδειγμα, γιά νά κάνετε κι ἐσεῖς ὅπως ἔκανα ἐγώ»[2].

Σ᾽ ἄλλες περιπτώσεις ὁ Κύριος δίδαξε τούς μαθητές Του νά ὑπηρετοῦν μέ ταπείνωση ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί ὅτι αὐτό συνιστᾶ οὐσιαστικά τό μεγαλεῖο τῶν μαθητῶν Του:

«Σ᾽ ἐσᾶς ὅμως δέν πρέπει νά συμβαίνει αὐτό. Ἀλλά ὅποιος θέλει νά γίνει μεγάλος ἀνάμεσά σας, πρέπει νά γίνει ὑπηρέτης σας καί ὅποιος ἀπό σᾶς θέλει νά εἶναι πρῶτος πρέπει νά γίνει δοῦλος σας»[3].

Ὁ Κύριος δέν δυσκολεύθηκε στόν μυστικό δεῖπνο νά κατέχει τή θέση τοῦ ὑπηρέτη καί ὄχι τοῦ τιμώμενου πού φιλοξενεῖται, ὅπως τόνισε στούς μαθητές Του:

«Γιατί ποιός εἶναι ἀνώτερος; Αὐτός πού κάθεται στό τραπέζι ἤ αὐτός πού τόν ὑπηρετεῖ; δέν εἶναι

2. *«Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ Διδάσκαλος καὶ ὁ Κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε»* (Ἰωάννου ιγ΄ 4-5· 12-15).

3. *«Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος»* (Ματθαίου κ΄ 26-27).

αὐτός πού κάθεται στό τραπέζι; Ἐγώ ὅμως εἶμαι σάν τόν ὑπηρέτη ἀνάμεσά σας»[4].

*

Στό μυστήριο τῆς σωτηρίας μας μέ τήν ἔνσαρκη οἰκονομία Του, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μᾶς ὑπέδειξε ὡς τέλειο καί ἄριστο τρόπο ζωῆς τήν ταπείνωση. Αὐτή δοξάζει ἀληθινά τόν ἄνθρωπο.

Ὁ Ἴδιος ταπεινούμενος *«δι' εὐσπλαχνίαν»* (Κάθισμα τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Πέμπτης) ἔνιψε τά πόδια τῶν μαθητῶν Του καί συγκατέβηκε γιά χάρη μας μέχρι νά δεχθεῖ τόν σταυρικό θάνατο καί τήν ταφή.

Μᾶς δίδαξε πῶς συμπεριφέρεται ὁ ταπεινός, ἐπειδή κατά τό λόγο Του ἀπό τούς καρπούς, πού εἶναι τά ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, φαίνεται ἡ ποιότητα καί ἡ κατάσταση τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εἶναι τό δέντρο πού παράγει τούς καρπούς λέγοντας:

«Θά τούς καταλάβετε ἀπό τά ἔργα τους. Μήπως μαζεύουν ἀπό τ' ἀγκάθια σταφύλια ἢ ἀπό τά τριβόλια σῦκα; Ἕνα καλό δέντρο κάνει καλούς καρπούς, ἐνῶ τό ἄχρηστο δέντρο κάνει ἄχρηστους καρπούς. Δέν μπορεῖ τό καλό δέντρο νά κάνει ἄχρηστους καρπούς οὔτε τό ἄχρηστο δέντρο νά κάνει καλούς καρπούς»[5].

Ὁ ταπεινός, ἀκόμη καί ἄν ἔχει μεγάλο ἀξίωμα ἤ θέση ὑψηλή, ὑπηρετεῖ τούς ἄλλους. Γι' αὐτό τό ἀξίω-

4. *«Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν»* (Λουκᾶ κβ΄ 27).

5. *«Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτω*

μα στήν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας ὀνομάζεται διακόνημα.

Ὁ ταπεινός δέν ἀποφεύγει τίς ταπεινωτικές ὑπηρεσίες, ἀλλά τίς διεκπεραιώνει μέ προθυμία ἀρνούμενος τήν τιμή τῆς θέσεώς του καί τοῦ ἀξιώματός του.

Ὁ ταπεινός δέν ἀρνεῖται νά ὑπηρετήσει, νά ἐξυπηρετήσει τούς ἀδελφούς του, ὅπως ὁ Κύριος, πού «δέν ἦρθε γιά νά τόν ὑπηρετήσουν, ἀλλά γιά νά ὑπηρετήσει καί νά προσφέρει τή ζωή του λύτρο γιά ὅλους»[6].

Ὁ ταπεινός δέν εἶναι ὑπερόπτης σύμφωνα μέ τήν ἀποστολική προτροπή:

«Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, πού μοῦ δόθηκε, ὡς ἀπόστολος ἀπευθύνομαι στόν καθένα ἀπό σᾶς καί σᾶς λέω· μή φρονεῖτε γιά τόν ἑαυτό σας παραπάνω ἀπ᾽ ὅ,τι πρέπει νά φρονεῖτε, ἀλλά νά σᾶς διακρίνει ἡ μετριοφροσύνη καί ἡ σύνεση. Θυμηθεῖτε πώς στό χῶρο τῆς πίστεως ὁ Θεός εἶναι πού χάρισε στόν καθένα σας ὅ,τι ἔχετε»[7].

Ὁ ταπεινός δέν ζητάει ὑψηλές διακρίσεις καί τιμές γιά τόν ἑαυτό του, ἀλλά συναναστρέφεται μέ ἁπλό-

---

πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν» (Ματθαίου ζ΄ 16-18).

6. *«Οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν»* (Ματθαίου κ΄ 28).

7. *«Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως»* (πρός Ρωμαίους ιβ΄ 3).

τητα τούς ταπεινούς, κατά τίς ἀποστολικές προτροπές:

«Νά ἔχετε ὁμόνοια μεταξύ σας. Μήν εἶστε ὑπερήφανοι, ἀλλά νά συναναστρέφεστε καί τούς ἁπλοϊκούς χριστιανούς. Μήν ἔχετε τήν ψευδαίσθηση πώς εἶστε σοφοί»[8].

«Μήν κάνετε τίποτε ἀπό ἀνταγωνισμό ἤ ἀπό ματαιοδοξία, ἀλλά μέ ταπεινοφροσύνη ἄς θεωρεῖ ὁ καθένας ἀνώτερό του τόν ἄλλο»[9].

Ὁ ταπεινός δέν παρασύρεται ἀπό τήν κακία καί δέν ἀντεπιτίθεται σ᾽ αὐτή μέ κακία, ἀλλά μέ τήν ἀρετή, ὅπως ὁρίζει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ:

«Μήν ἀφήνεις νά σέ νικήσει τό κακό, ἀλλά νά νικᾶς τό κακό μέ τό ἀγαθό»[10].

Ὁ ταπεινός ὑποτάσσεται στό θέλημα, στήν ἄποψη, στή γνώμη τοῦ ἄλλου, ὅπως διατάσσει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐφ᾽ ὅσον αὐτή δέν εἶναι ἁμαρτία καί δέν συνιστᾶ παράβαση νόμου καί ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος παροτρύνει:

«Νά ὑποτάσσεστε ὁ ἕνας στόν ἄλλο μέ φόβο Χριστοῦ»[11].

---

8. *«Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς»* (πρός Ρωμαίους ιβ΄ 16).

9. *«Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν»* (πρός Φιλιππησίους β΄ 3).

10. *«Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν»* (πρός Ρωμαίους ιβ΄ 21).

*

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐπειδή ταπεινώθηκε ὡς ἄνθρωπος, δοξάσθηκε μέ τό νά λάβει ἀπό τόν ἐπουράνιο Θεό τό ὕψιστο ἀξίωμα, δηλαδή τήν ἰσοθεΐα καί νά καθίσει στό θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ὁ Κύριός μας ἐμφανίσθηκε στούς μαθητές Του μετά τήν ἀνάστασή Του εἶπε:

«Ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε ὅλη τήν ἐξουσία στόν οὐρανό καί στή γῆ»[12].

Ἐπίσης ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἀναφέρεται στήν γεμάτη πλοῦτο ἀγάπης ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Λέει:

«Τή δύναμή του αὐτή τήν ἔδειξε μέ τό νά ἀναστήσει τόν Χριστό ἀπό τούς νεκρούς καί νά τόν βάλει νά καθίσει στά δεξιά του στόν οὐρανό, πάνω ἀπό κάθε ἀρχή καί ἐξουσία καί δύναμη καί κυριότητα, πάνω ἀπό καθετί πού ἀνήκει ὄχι μόνο στόν τωρινό ἀλλά καί στόν μελλοντικό κόσμο. Τά σύμπαντα τά ὑπέταξε στήν ἐξουσία του, κι αὐτόν τόν ἴδιο τόν Χριστό τόν ἔδωσε στήν ἐκκλησία ὡς ὑπέρτατο ἀρχηγό»[13].

Ἐπίσης διευκρινίζει, ὅτι ἡ ἀκρότατη καί ὑπέρτατη αὐτή δόξα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τό στεφάνι τῆς ταπεινώσεώς Του:

«Ταπεινώθηκε θελληματικά ὑπακούοντας μέχρι

11. «*Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ*» (πρός Ἐφεσίους ε΄ 21).

12. «*Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς*» (Ματθαίου κη΄ 18).

13. «*Ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑπεράνω*

θανάτου, καί μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ. Γι᾽ αὐτό καί ὁ Θεός τόν ἀνέβασε πολύ ψηλά καί τοῦ χάρισε τό ὄνομα πού εἶναι πάνω ἀπ᾽ ὅλα τά ὀνόματα»[14].

Ὁ Κύριος πλήρωσε (γέμισε) τά πάντα μέ τήν θεία δόξα Του, ὅταν ἀνέβηκε στούς οὐρανούς, ἐπειδή κατέβηκε ἀπό τόν θεϊκό θρόνο καί ταπεινώθηκε γιά μᾶς καί ἦρθε στή γῆ καί μᾶς συναναστράφηκε.

«Αὐτός πού κατέβηκε εἶναι ὁ ἴδιος πού ἀνέβηκε πάνω ἀπ᾽ ὅλους τούς οὐρανούς, γιά νά γεμίσει μέ τήν παρουσία του τό σύμπαν»[15].

Μπροστά στόν ταπεινωθέντα Ἰησοῦ Χριστό, πού εἶναι ὁ ἔνδοξος Κύριος, θά γονατίσουν καί θά Τόν προσκυνήσουν ὅλα τά ὄντα τά οὐράνια, δηλαδή οἱ ἄγγελοι· τά ἐπίγεια δηλαδή οἱ ἄνθρωποι καί τά καταχθόνια, δηλαδή οἱ δαίμονες σύμφωνα μέ τόν ἀποστολικό λόγο:

«Κι ἔτσι, στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ὅλα τά ἐπουράνια, τά ἐπίγεια καί τά ὑποχθόνια θά προσκυνήσουν, καί κάθε γλώσσα θά ὁμολογήσει ὅτι Κύριος εἶναι ὁ Ἰη-

---

πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ» (πρός Ἐφεσίους α΄ 20-22).

14. *«Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα»* (πρός Φιλιππησίους β΄ 8-9).

15. *«Ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα»* (πρός Ἐφεσίους δ΄ 10).

σοῦς Χριστός, γιά νά δοξάζεται ἔτσι ὁ Θεός Πατέρας»[16].

* * *

Ἐπειδή ἡ ταπείνωση δοξάζει τόν πιστό γι᾽ αὐτό ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων Πέτρος παροτρύνει τούς πιστούς:

«Ταπεινῶστε, λοιπόν, τούς ἑαυτούς σας κάτω ἀπό τή δύναμη τοῦ Θεοῦ, γιά νά σᾶς ἐξυψώσει τήν ὥρα τῆς κρίσεως»[17].

16. «*Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός*» (πρός Φιλιππησίους β΄ 10-11).

17. «*Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ*» (Πέτρου Α΄ ε΄ 6).

Μεγάλη Παρασκευή

Α΄. ΟΙ ΔΥΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τήν Μεγάλη Παρασκευή ἡ Ἐκκλησία προβάλλει τό μυστήριο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τίς δύο καταστάσεις Του.

✪ Ἀφ᾽ ἑνός τήν ταπείνωσή Του στό Πάθος.

Αὐτή τήν ταπείνωση πού προφητεύθηκε ἀπό τόν καιρό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί τήν προανήγγειλε καί ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας μέ τούς προφητικούς λόγους:

«Ἐγώ ὅμως εἶμαι ἄθλιος σάν ἕνα σκουλήκι, δέν εἶμαι κἄν ἄνθρωπος. Ἔγινα χλευασμός καί περίγελως τῶν ἀνθρώπων. Σάν μιά τιποτένια ὕπαρξη θεωροῦμαι ἀπό τό λαό»[1].

1. *«Ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ»* (Ψαλμοῦ κα΄ 6).

«Δεῖτε ἐάν ὑπάρχει ἀλλοῦ τόσος πόνος, ὅσος εἶναι ὁ δικός μου»[2].

Στό πάθος Του ὁ Κύριος ἔφθασε στήν ἔσχατη, τήν ἄκρα ταπείνωσή Του. Ὁ ἀπαθής πάσχει. Ὁ ἔνδοξος ἀτιμάζεται. Ὁ ἅγιος ὑβρίζεται. Ὁ ἀθάνατος θνήσκει. Ἡ ζωή θανατώνεται.

*

✪ Ἀφ' ἑτέρου τή δόξα τῆς θεότητάς Του, πού ἐκδηλωνόταν μέ τήν θεϊκή Του δύναμη, ὅταν πραγματοποιοῦσε τά διάφορα σημεῖα, τά θαυμαστά γεγονότα, καί κατά τήν ὥρα τῆς σταυρώσεώς Του:

«Ἀπό τό μεσημέρι ὡς τίς τρεῖς τό ἀπόγευμα ἔπεσε σκοτάδι σ' ὅλη τή γῆ. Τότε τό καταπέτασμα τοῦ ναοῦ σχίσθηκε στά δύο ἀπό πάνω ὡς κάτω, ἡ γῆ σείσθηκε, ἔσπασαν οἱ ταφόπετρες κι ἄνοιξαν τά μνήματα· πολλοί ἅγιοι πού εἶχαν πεθάνει ἀναστήθηκαν»[3].

Μέ τήν θεϊκή ἐξουσία Του ἄνοιξε τόν Παράδεισο στό ληστή. Μέ τήν θεϊκή δύναμή Του παραδινόταν ἑκούσια στό θάνατο. Τή θεότητά Του ἀναγνώρισε ὁ Ἑκατόνταρχος, ὅταν εἶδε τά γενόμενα καί ἀναφώνησε:

«Ἀλήθεια αὐτός ἦταν ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ»[4].

---

2. *«Ἴδετε εἰ ἐστι ἄλγος κατὰ τὸ ἄλγος μου ὃ ἐγενήθη»* (Θρῆνος Ἱερεμίου α΄ 12).

3. *«Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης... Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη»* (Ματθαίου κζ΄ 45, 51-52).

4. *«Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος»* (Ματθαίου κζ΄ 54).

Ἔνδοξος καί ὁλόφωτος φανερώθηκε στόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη:

«Ἐγώ εἶμαι τό Ἄλφα καί τό Ὠμέγα, λέει ὁ Θεός, ὁ Παντοκράτορας Κύριος, αὐτός πού ἀληθινά ὑπάρχει καί ὑπῆρχε καί θά ἔρθει.

.....

Γύρισα πρός τά κεῖ νά δῶ ποιός μοῦ μιλοῦσε. καί καθώς γύρισα, εἶδα ἑπτά λυχνοστάτες χρυσούς. Ἀνάμεσα στούς ἑπτά λυχνοστάτες εἶδα κάποιον πού ἔμοιαζε μέ ἄνθρωπο, ντυμένο μέ χιτώνα πού ἔφτανε ὡς τά πόδια του μ᾽ ἕνα χρυσό ζωνάρι πού τοῦ ἔζωνε τό στῆθος. Στό κεφάλι του οἱ τρίχες ἦταν κάτασπρες σάν ὁλόλευκο μαλλί ἤ σάν χιόνι καί τά μάτια του ἦταν σάν τή φλόγα τῆς φωτιᾶς. τά πόδια του ἔμοιαζαν μέ χρυσάφι πυρωμένο σέ καμίνι. Ἡ φωνή του ἠχοῦσε σάν τή βουή τοῦ καταρράκτη. Στό δεξί του χέρι κρατοῦσε ἑπτά ἀστέρια, καί ἀπό τό στόμα του ἔβγαινε ἕνα αἰχμηρό δίκοπο σπαθί. Τό πρόσωπό του ἔλαμπε σάν τόν ἥλιο σ᾽ ὅλη του τή λαμπρότητα»[5].

---

5. *«Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.*

.....

Καὶ ἐκεῖ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ᾽ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν· ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα

Β΄. ΤΟ ΗΘΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Ἡ Μεγάλη Παρασκευή φανερώνει ἐνώπιόν μας τίς αἰώνιες ἀλήθειες πού πρέπει νά γίνουν κανόνες ζωῆς καί νά διαμορφώνουν τό ἦθος τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ σύμφωνα μέ τό λόγο τοῦ ἀποστόλου Πέτρου:

«Σ᾽ αὐτό σᾶς κάλεσε ὁ Θεός. Γιατί ὁ Χριστός πέθανε γιά σᾶς, ἀφήνοντάς σας ὑπόδειγμα γιά νά βαδίσετε στ᾽ ἀχνάρια του»[6].

Αὐτές οἱ αἰώνιες ἀλήθειες εἶναι:

1. Ἡ ταπείνωση

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό πρέπει νά εἴμαστε ταπεινοί, ὅπως Ἐκεῖνος.

Ὁ Θεός δέν φανερώνεται μέ ἐπίδειξη ἰσχύος καί δυνάμεως, ἀλλά σέ κατάσταση ἀδυναμίας καί ταπεινώσεως. Εἶναι βασιλιάς πού φόρεσε ράκη κατά τόν σοφό Ἰωάννη Ζωναρᾶ, πού ἑρμηνεύει τό πρῶτο τροπάριο τῆς πέμπτης ὠδῆς τοῦ ἀναστάσιμου κανόνα τοῦ πλαγίου πρώτου ἤχου:

«Ὁ τῆς δόξης Κύριος ἐν ἀδοξίας μορφῇ ἐπί τοῦ ξύλου ἠτιμωμένος ἑκουσίως κρέμαται τήν θείαν δόξαν ἀφράστως προμηθούμενος».

ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ» (Ἀποκαλύψεως α΄ 8, 12-16).

6. *«Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ»* (Α΄ Πέτρου β΄ 21).

Γι᾽ αὐτό γράφει τά ἑξῆς:

«Ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος γιά τόν Χριστό ὅτι ἄδειασε τόν ἑαυτό του, ἀρνήθηκε γιά λίγο τήν θεϊκή δόξα Του ἀφοῦ ἔλαβε τή μορφή τοῦ δούλου· τί λοιπόν ἀδοξότερο ἀπό τό δοῦλο; Καί ὅπως ἀκριβῶς ἐάν ὁ βασιλιᾶς φορέσει εὐτελές ἔνδυμα, δηλαδή κουρέλι, καλύπτοντας τήν πορφυρή βασιλική στολή του θεωρεῖται ἀδοξία, δηλαδή στέρηση δόξας, κατά τόν ἴδιο τρόπο καί ἡ σάρκα γιά τόν Κύριο ἔφερε ἀδοξία (στέρηση δόξας), ὅπως φαινόταν· ἦταν ἀτιμασμένος δέ, ἐπειδή κρεμάσθηκε ἐπί τοῦ ξύλου τοῦ θανάτου (τοῦ σταυροῦ), πού κατά τούς παλαιούς νόμους (ὅποιος σταυρωνόταν) ἐθεωρεῖτο καί ἄτιμος καί καταραμένος, πού γιά μεγαλύτερη ὕβρη καί χλεύη κρεμάσθηκε ἀνάμεσα σέ δύο κακούργους· ὅλα τά ὑπέφερε μέ τή θέλησή του καί ἦρθε στόν κόσμο νά σταυρωθεῖ ὄχι κατόπιν ἐντολῆς, ὅπως φρονοῦν οἱ ὀπαδοί τοῦ αἱρετικοῦ Ἀρείου, ἀλλά ἐργαζόμενος καί ἐπιδιώκοντας τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καί τιμώντας τήν ἀνθρώπινη φύση πού εἶχε ἀτιμασθεῖ κατ᾽ ἀνέκφραστο τρόπο· ποιός μπορεῖ νά ἐξηγήσει τόν τρόπο τοῦ μυστηρίου;»[7].

7. *«Ὡς φησὶ Παῦλος περὶ Χριστοῦ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών* (Πρός Φιλιππησίους β΄ 7) *τί γοῦν ἀδοξότερον δούλου; Καὶ ὥσπερ εἰ ράκει εὐτελεῖ παριβάλλοιτο βασιλεὺς τὴν πορφύραν καλύπτων, ἀδοξία ἐστίν, οὕτω καὶ τῷ Κυρίῳ ἡ σάρξ εἰς ἀδοξίαν ἦν κατὰ τὸ φαινόμενον· ἠτιμωμένος δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ξύλου θανάτου τοῖς πάλαι οὐ μόνον ἄτιμος ἀλλὰ καὶ ἐπικατάρατος· ὃς διὰ πλείονα ὕβριν μέσον δύο λῃστῶν ἐκρεμάσθη· πάντα δὲ ἔπασχε ἑκουσίως, καὶ οὐ προστάγματι εἴκων*

Αὐτή ἡ ταπείνωσή Του, ὅταν σταυρώθηκε, πού εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, ἀλλά καί τό οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς πνευματικότητας καί τοῦ ἤθους τῶν πιστῶν, ἐκλήφθηκε ἀπό μέν τούς Ἰουδαίους ὡς σκάνδαλο, ἀπό δέ τούς εἰδωλολάτρες ὡς μωρία σύμφωνα μέ τόν ἀποστολικό λόγο:

«Ἐμεῖς ὅμως κηρύττουμε τόν σωτήρα Χριστό, καί μάλιστα σταυρωμένο - κήρυγμα ἀπαράδεκτο γιά τίς μεσσιανικές προσδοκίες τῶν Ἰουδαίων καί ἀνόητο γιά τίς ἀναζητήσεις τῶν ἐθνικῶν»[8].

Ὡστόσο μ᾽ αὐτή τήν ταπείνωσή Του ὁ Κύριος συνέτριψε καί ἀκύρωσε ὅλα ὅσα θαύμαζαν οἱ ἄνθρωποι ὅπως π.χ. τή γνώση καί τή δύναμη.

Συντριπτικός ὁ λόγος τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀκούεται:

«Ἐξάλλου, ἀδελφοί μου, βλέπετε ποιοί εἶστε ἐσεῖς πού σᾶς κάλεσε ὁ Θεός· δέ βρίσκονται ἀνάμεσά σας πολλοί σοφοί μέ τά ἀνθρώπινα κριτήρια. Οὔτε πολλοί μέ ἰσχύ πολιτική οὔτε πολλοί μέ ἀριστοκρατική καταγωγή. Ἀλλά ὅσους ὁ κόσμος θεωρεῖ μωρούς, ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεός γιά νά ντροπιάσει τελικά τούς σοφούς· καί ὅσους ὁ κόσμος θεωρεῖ ἀνίσχυρους,

---

κατὰ τοὺς Ἀρειανόφρονας, ἀλλὰ τὴν τῶν βροτῶν σωτηρίαν πραγματευόμενος καὶ τιμῶν τὴν ἀτιμασθεῖσαν φύσιν τιμὴν θείαν ἀνεκφράστως· τίς γὰρ εἰπεῖν δύναται τοῦ μυστηρίου τὸν τρόπον;» (Ἁγιορείτικον Περιοδικόν ΑΘΩΣ, Ἑρμηνεία τῶν Ἀναστασίμων Κανόνων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐν Ἀθήναις 1920 σελ. 145).

8. *«Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν»* (πρός Κορινθίους Α΄ 23).

ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεός γιά νά ντροπιάσει τελικά τούς κατά κόσμο ἰσχυρούς. Καί ὅσους ὁ κόσμος θεωρεῖ παρακατιανούς καί περιφρονημένους, ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεός, τά μηδενικά, γιά νά καταργήσει ὅσους θαρροῦν πώς εἶναι κάτι. Ἔτσι ὥστε νά μήν μπορεῖ κανείς νά καυχηθεῖ γιά κάτι μπροστά στόν Θεό»[9].

Αὐτή ἡ ἀδυναμία τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτει τή δύναμή Του, διότι ὅταν κατά τήν ἀνθρώπινη ἀντίληψη φαινόταν, ὅτι ἦταν ἀδύναμος στό σταυρό, Ἐκεῖνος συνέτριβε τή δύναμη τῆς κακίας καί τῆς πονηρίας.

Γι᾽ αὐτό μέ θαυμασμό ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται σ᾽ αὐτή τήν μυστηριώδη φανέρωση τοῦ Θεοῦ λέγοντας:

«Αὐτό πού μοιάζει μέ μωρία τοῦ Θεοῦ εἶναι σοφότερο ἀπό τή σοφία τῶν ἀνθρώπων, καί αὐτό πού μοιάζει μέ ἀδυναμία τοῦ Θεοῦ εἶναι πιό δυνατό ἀπό τή δύναμη τῶν ἀνθρώπων»[10].

---

9. «Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (πρός Κορινθίους α΄ 26-29).

10. *«Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί»* (πρός Κορινθίους Α΄ α΄ 26).

2. Ἡ θυσία

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας πρέπει νά θυσιαζόμαστε γιά τούς ἀδελφούς μας.

Ὁ Κύριος ἐξήγησε, ὅτι ἡ θυσία Του δείχνει τήν ἀγάπη Του γιά μᾶς μέ τούς ἑξῆς λόγους Του:

«Κανείς δέν ἔχει μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπό κεῖνον πού θυσιάζει τή ζωή του γιά χάρη τῶν φίλων του»[11].

Γιά τούς πιστούς, τούς μαθητές τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη φαίνεται ἀπό τίς θυσίες πού κάνουν, γιά ὅσους ἀγαποῦν. Ἂν θυσιάζουν λίγα, λίγο ἀγαποῦν. Ἂν θυσιάζουν πολλά, πολύ ἀγαποῦν. Ἂν δέν θυσιάζουν τό ἐλάχιστο, καθόλου δέν ἀγαποῦν. Ἂν θυσιάζουν τά πάντα, ἀγαποῦν τέλεια.

3. Ἡ σιωπή

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας πρέπει νά ἀνεχόμαστε τά ἐλαττώματα τῶν ἀδελφῶν μας.

Ὁ Θεός σιωπᾶ μπροστά στή συκοφαντία, τήν αὐθάδεια, τήν ὕβρη.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀναφέρεται σ᾽ αὐτή τή νίκη τοῦ Κυρίου μας πού κέρδισε μέ τή σιωπή Του:

«Αὐτός ἁμαρτία δέν ἔκανε, καί δόλος στό στόμα του δέν βρέθηκε. Τίς λοιδορίες δέν τίς ἀνταπέδιδε, καί ὅταν ἔπασχε δέν ἀπειλοῦσε· ἐμπιστευόταν στόν δίκαιο Κριτή»[12].

---

11. *«Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ»* (Ἰωάννου ιε΄ 13).

12. *«Ὅς (δηλαδή ὁ Χριστός) ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀν-*

Προσπαθοῦμε συνήθως νά διδαχθοῦμε ἀπό τούς λόγους τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τά κηρύγματά Του, τίς παραβολές Του, ἀπ᾽ ὅσα ἄκουσαν οἱ αὐτήκοοι μάρτυρές Του, οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καί μαθητές Του.

Ἄς προσπαθήσουμε ὅμως νά διδαχθοῦμε καί νά παραδειγματισθοῦμε καί ἀπό τή σιωπή τοῦ Κυρίου μας.

α΄. Ἡ σιωπή τοῦ βαθέως ἐλέγχου

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἀναφέρει τήν περίπτωση τῆς μοιχαλίδας γυναίκας, πού τήν ὁδήγησαν στόν Κύριό μας γιά νά κρίνει, ἐάν ἔπρεπε νά λιθοβοληθεῖ, ὅπως προέβλεπε ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ πού δόθηκε στόν Μωϋσῆ καί ἔλεγε:

«Ἐάν συλληφθεῖ κάποιος ἄνθρωπος νά κοιμᾶται μέ μιά γυναίκα παντρεμένη, θά θανατώσετε καί τούς δύο. Καί τόν ἄντρα, πού κοιμᾶται μέ τή γυναίκα, καί τή γυναίκα. Καί θά βγάλετε ἔτσι ἀπό τήν ἰσραηλιτική κοινωνία τόν πονηρό ἄνθρωπο»[13].

Τό περιστατικό τῆς μοιχαλίδας γυναίκας τό ἀναφέρει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Ἰησοῦς πῆγε στό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Ἀλλά πρωί πρωί γύρισε πάλι στό ναό, κι ὅλο τό πλῆθος ἐρχό-

---

τελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως» (Α΄ Πέτρου β΄ 22-23).

13. *«Ἐὰν εὑρεθῇ ἄνθρωπος κοιμώμενος μετὰ γυναικὸς συνῳκισμένης ἀνδρί, ἀποκτενεῖτε ἀμφοτέρους, τὸν ἄνδρα τὸν κοιμώμενον μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τὴν γυναῖκα· καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ Ἰσραήλ»* (Δευτερονομίου κβ΄ 22).

ταν κοντά του. Αὐτός κάθισε καί τούς δίδασκε. Τότε οἱ δάσκαλοι τοῦ νόμου καί οἱ Φαρισαῖοι ἔφεραν μιά γυναίκα πού τήν εἶχαν πιάσει νά διαπράττει μοιχείαὐ τήν ἔβαλαν στή μέση καί τοῦ εἶπαν: "Διδάσκαλε, αὐτή τή γυναίκα τήν ἔπιασαν ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ νά διαπράττει μοιχεία. Ὁ Μωυσῆς στό νόμο μᾶς ἔχει δώσει ἐντολή νά λιθοβολοῦμε τέτοιου εἴδους γυναῖκες, ἐσύ τί γνώμη ἔχεις;" Αὐτό τό ἔλεγαν γιά νά τοῦ στήσουν παγίδα, ὥστε νά βροῦν κάποια κατηγορία ἐναντίον του. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἔσκυψε κάτω καί μέ τό δάχτυλο ἔγραφε στό χῶμα. Καθώς ὅμως ἐπέμεναν νά τόν ρωτοῦν, σηκώθηκε πάνω καί τούς εἶπε: " Ὅποιος ἀνάμεσά σας εἶναι ἀναμάρτητος ἄς ρίξει πρῶτος πέτρα πάνω της". Κι ἔσκυψε πάλι κάτω κι ἔγραφε στό χῶμα. Αὐτοί ὅμως, ὅταν ἄκουσαν τήν ἀπάντηση, ἄρχισαν μέ πρώτους τούς γεροντότερους νά φεύγουν ἕνας ἕνας, μέχρι καί τόν τελευταῖο, καί ἔμεινε μόνος ὁ Ἰησοῦς καί ἡ γυναίκα στή μέση. Τότε σηκώθηκε ὄρθιος ὁ Ἰησοῦς καί τήν ρώτησε: "Γυναίκα, ποῦ εἶναι οἱ κατήγοροί σου; Κανένας δέ σέ καταδίκασε;". Ἐκείνη ἀπάντησε: "Κανένας, Κύριε". "Οὔτε ἐγώ σέ καταδικάζω", εἶπε ὁ Ἰησοῦς "πήγαινε, κι ἀπό δῶ καί πέρα μήν ἁμαρτάνεις πιά"»[14].

14. *«Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ μοιχευομένη· ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν. σὺ οὖν τί λέ-*

Οἱ Ἰουδαῖοι προσπάθησαν, ἀλλά μάταια, νά ἐκθέσουν τόν Κύριο ἐνώπιον τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ζητώντας Του νά τοποθετηθεῖ σ᾽ ἕνα θέμα πού πίστευαν, ὅτι ὅποια θέση καί ἄν ἔπαιρνε θά ἦταν εἰς βάρος Του. Ἐάν ζητοῦσε τό θάνατο τῆς γυναίκας θά φαινόταν σκληρός καί ἀπάνθρωπος, ἐάν ἀπέλυε τή γυναίκα θά κατηγορεῖτο ὅτι δέν σεβόταν τό νόμο τοῦ Θεοῦ πού δόθηκε μέσω τοῦ Μωϋσῆ.

Ὅμως ὁ Κύριος στήν ἐρώτηση τῶν Ἰουδαίων «Σύ τί γνώμη ἔχεις;...» ἔσκυψε κάτω καί μέ τό δάκτυλο ἔγραφε στό χῶμα. Ὅταν ἐπέμεναν νά Τόν ρωτοῦν· «Σηκώθηκε πάνω καί τούς εἶπε· ὅποιος ἀπό σᾶς εἶναι ἀναμάρτητος, ἄς ρίξει πρῶτος πέτρα πάνω της. Κι ἔσκυψε πάλι κάτω κι ἔγραφε στό χῶμα».

Ἡ ἁγία σιωπή Του μαστίγωσε καί ξύπνησε τήν σέ λήθαργο συνείδησή τους, πού τούς ὁδήγησε σέ φυγή ἐγκαταλείποντας τήν προσπάθεια παγιδεύσεώς Του, γιατί ὅταν ἄκουσαν τήν ἀπάντηση, ἄρχισαν μέ πρώτους τούς γεροντότερους νά φεύγουν.

γεις; τοῦτο δὲ εἶπον ἐκπειράζοντες αὐτόν, ἵνα σχῶσι κατηγορίαν κατ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ᾽ αὐτὴν. καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἷς καθ᾽ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ κατελείφθη ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν· οὐδείς, Κύριε. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε» (Ἰωάννου η΄ 1-8).

Συμπέρασμα:

Ἡ σιωπηλή παρουσία μιᾶς ἁγίας ζωῆς ἐλέγχει πιό πολύ ἀπό τό κήρυγμα τοῦ ἀσυνεποῦς χριστιανοῦ.

β΄. Ἡ σιωπή τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἐλευθερίας

Ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ἀναφέρει τό διάλογο, πού ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός εἶχε μέ τούς μαθητές Του, ὅταν βρισκόταν μαζί τους στήν Καισάρεια τῆς Φιλίππου κατά τήν τελευταία πρίν τό θάνατό Του περιοδεία Του καί τούς ρώτησε:

«"Κι ἐσεῖς, ποιός λέτε πώς εἶμαι;". Ἀπάντησε ὁ Σίμων Πέτρος καί εἶπε: "Ἐσύ εἶσαι ὁ Μεσσίας ὁ Υἱός τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ"»[15].

Ἡ ἀλήθεια δέν ἐπιβλήθηκε μέ τή δύναμη τοῦ ἐντυπωσιασμοῦ, ἀλλά φανερώθηκε σ᾽ ἐκείνους πού διαθέτουν τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιά νά τήν βιώσουν.

Συμπέρασμα:

Ὁ Χριστός σέβεται τήν ἀνθρώπινη ἐλευθερία, τήν βοηθεῖ, δέν τήν ἐξαναγκάζει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι βίωμα καί ἐμπειρία.

γ΄. Ἡ σιωπή τῆς ὑποδειγματικῆς ταπεινώσεως

Στή Μεταμόρφωσή Του, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας τούς ἔδειξε τό ἄρρητο κάλλος τῆς θείας φύσεώς Του καί θεότητάς Του, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός πού λάμπει σάν καθαρό καί ἀνόθευτο χρυ-

15. *«Τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»* (Ματθαίου ιστ« 16).

σάφι ζήτησε ἀπό τούς μαθητές Του, πού βίωσαν τό γεγονός νά μή τό διηγηθοῦν σέ κανέναν μέχρι νά ἀναστηθεῖ.

Ὁ ἀπόστολος Ματθαῖος μᾶς παραδίνει τό κείμενο:

«Ὕστερα ἀπό ἕξι μέρες, παίρνει ὁ Ἰησοῦς μαζί του τόν Πέτρο, τόν Ἰάκωβο καί τόν Ἰωάννη, τόν ἀδερφό του, καί τούς ἀνεβάζει σ' ἕνα ψηλό βουνό. Ἐκεῖ μεταμορφώθηκε μπροστά τους, ἔλαμψε τό πρόσωπό του σάν τόν ἥλιο καί τά ἐνδύματά του ἔγιναν ἄσπρα σάν τό φῶς. Τότε ἐμφανίσθηκε σ' αὐτούς ὁ Μωυσῆς καί ὁ Ἠλίας, καί συνομιλοῦσαν μέ τόν Ἰησοῦ. Κι εἶπε ὁ Πέτρος στόν Ἰησοῦ: "Κύριε, εἶναι ὡραῖα νά μείνουμε ἐδῶ! Ἄν θέλεις, θά κάνω ἐδῶ τρεῖς σκηνές: μιά γιά σένα, μιά γιά τόν Μωυσῆ καί μιά γιά τόν Ἠλία". Ἐνῶ μιλοῦσε ἀκόμα, ἕνα φωτεινό σύννεφο τούς σκέπασε, καί μέσα ἀπό τό σύννεφο ἀκούσθηκε μιά φωνή πού ἔλεγε: "Αὐτός εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου υἱός αὐτός εἶναι ὁ ἐκλεκτός μουύ αὐτόν νά ἀκοῦτε". Ὅταν τό ἄκουσαν οἱ μαθητές, ἔπεσαν μέ τό πρόσωπο στή γῆ καί φοβήθηκαν πολύ. Τούς πλησίασε τότε ὁ Ἰησοῦς, τούς ἄγγιξε καί τούς εἶπε: "Σηκωθεῖτε καί μή φοβόσαστε". Σήκωσαν τότε τά μάτια τους καί δέν εἶδαν κανέναν ἄλλο, παρά τόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ μόνο του. Ἐνῶ κατέβαιναν ἀπό τό βουνό, τούς πρόσταξε: "Μήν πεῖτε σέ κανέναν αὐτό πού εἴδατε, ὥσπου ν' ἀναστηθεῖ ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου ἀπό τούς νεκρούς". Οἱ μαθητές τόν ρώτησαν: "Γιατί οἱ γραμματεῖς λένε πώς πρέπει νά ἔρθει πρῶτα ὁ Ἠλίας;". Κι αὐτός ἀπάντησε: "Πρῶτα θά ἔρθει ὁ Ἠλίας καί θά τά ἀποκαταστήσει ὅλα. Σᾶς βεβαιώνω ὅμως πώς ὁ Ἠλίας ἦρθε κιόλας, μά δέν τόν

ἀναγνώρισαν, καί τοῦ ἔκαναν ὅ,τι ἤθελαν. Ἔτσι κι ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου μέλλει νά πάθει ἀπ᾽ αὐτούς". Τότε κατάλαβαν οἱ μαθητές πώς τούς μίλησε γιά τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή»[16].

Ὁ Ἴδιος συνέστησε στούς μαθητές Του νά σιωπήσουν.

Ἄλλοι θά ἔβγαζαν ὄχι μόνο δελτίο τύπου, ἀλλά καί ἔκτακτο εἴτε παράρτημα ἐφημερίδας εἴτε δελτίο

16. *«Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεῖ μίαν καὶ μίαν Ἠλίᾳ. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε· καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ᾽ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς»* (Ματθαίου ιζ΄ 1-13).

εἰδήσεων. Ὄχι ὅμως ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτός σκέπαζε μέ τή σιωπή τό μεγαλεῖο Του.

Συμπέρασμα:

Αὐτή ἡ σιωπή τοῦ Χριστοῦ μᾶς διδάσκει, ὅτι τό μεγαλεῖο γίνεται λαμπρότερο ἐνδεδυμένο μέ τήν ταπείνωση. Γι᾽ αὐτό ἡ ταπείνωση χαρακτηρίζεται στολή θεότητας.

δ΄. Ἡ σιωπή τῆς δοκιμασίας τῆς πίστεως

Ἡ Χαναναία ἔμεινε γνωστή γιά τήν μεγάλη πίστη της. Ἄν καί ἦταν εἰδωλαλάτρισσα καί δέν μετεῖχε στίς ἐπαγγελίες τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἰουδαϊκό λαό, ἐν τούτοις ἐπέδειξε μεγαλύτερη ἀπό τούς Ἰουδαίους πίστη παρά τήν ἀρχική σιωπή τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τό περιστατικό μᾶς τό διηγεῖται ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος:

«Ὁ Ἰησοῦς ἄφησε τόν τόπο ἐκεῖνο κι ἀναχώρησε γιά τήν περιοχή τῆς Τύρου καί τῆς Σιδώνας. Τότε μιά γυναίκα Χαναναία βγῆκε ἔξω ἀπό τά ὅρια τῆς περιοχῆς αὐτῆς καί τοῦ φώναζε δυνατά: "Ἐλέησέ με, Κύριε, Υἱέ τοῦ Δαβίδ. Ἡ θυγατέρα μου βασανίζεται ἀπό δαιμόνιο". Αὐτός δέν τῆς ἀπάντησε οὔτε λέξη. Τόν πλησίασαν τότε οἱ μαθητές του καί τόν παρακαλοῦσαν: "Διῶξε την, γιατί μᾶς ἀκολουθεῖ καί φωνάζει". Κι αὐτός ἀποκρίθηκε: "Ἔχω ἀποσταλεῖ μόνο γιά τούς πλανεμένους Ἰσραηλίτες". Αὐτή ὅμως ἦρθε καί τόν προσκύνησε λέγοντας: "Κύριε, βοήθησέ με". Τότε αὐτός τῆς ἀποκρίθηκε: "Δέν εἶναι σωστό νά πάρει κανείς τό ψωμί τῶν παιδιῶν καί νά τό πετάξει στά σκυλιά". Κι αὐτή εἶπε: "Ναί, Κύριε, ἀλλά καί τά σκυλιά τρῶνε ἀπό τά

ψίχουλα πού πέφτουν ἀπό τό τραπέζι τῶν κυρίων τους". Τότε ὁ Ἰησοῦς τῆς ἀπάντησε: "Μεγάλη εἶναι ἡ πίστη σου, γυναίκα! Ἄς γίνει ὅπως τό θέλεις". Κι ἀπό κείνη τήν ὥρα γιατρεύθηκε ἡ θυγατέρα της»[17].

Στήν ἱκεσία τῆς γυναίκας: «Ἐλέησέ με, Κύριε. Υἱέ τοῦ Δαβίδ. Ἡ θυγατέρα μου βασανίζεται ἀπό δαιμόνιο», ὁ Κύριος δέν τῆς ἀπαντοῦσε λέξη. Ὅταν ἐκείνη ἐπέμενε, ὁ Κύριός μας ἱκανοποίησε τό αἴτημά της, συνοδεύοντας τή θεραπεία τῆς θυγατέρας της μέ τόν ἔπαινό Του: «Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις!»[18].

Ὁ Κύριός μας ἐπαίνεσε τήν ταπείνωση καί τήν πίστη τῆς γυναίκας.

Συμπέρασμα:

Ἡ σιωπή τοῦ Χριστοῦ στά αἰτήματά μας εἶναι ὀδυνηρή καί συχνά ἀβάσταχτη. Ὁ Χριστός ὅμως σιωπᾶ γιά νά φανερωθεῖ τό μεγαλεῖο τῆς πίστεώς μας, ὥστε μαζί μέ τήν ἀπάντηση νά ἀκούσουμε καί τόν

17. «*Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαυΐδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπε· ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης*» (Ματθαίου ιε΄ 21-28).

18. Ματθαίου ιε΄ 28.

ἔπαινό Του, ὅπως ἄκουσε ἡ γυναίκα, τό: μεγάλη ἡ πίστη σου.

Γι᾽ αὐτό πρέπει νά συνεχίσουμε νά ζητᾶμε καί νά προσευχόμαστε. Ἡ σιωπή Του δέν σημαίνει, ὅτι ἀδιαφορεῖ ἤ ὅτι μᾶς ἀποδοκιμάζει.

ε΄. Ἡ σιωπή τῆς ἀξιοπρεποῦς ἀπολογίας

Ὁ Κύριος ὅταν ἀνακρινόταν στό Μεγάλο Συνέδριο τῶν Ἰουδαίων ἀκούοντας τίς ψευδομαρτυρίες σιωποῦσε.

Δύο ψευδομάρτυρες Τόν κατηγόρησαν ὅτι:

«Αὐτός εἶπε· μπορῶ νά γκρεμίσω τό ναό τοῦ Θεοῦ καί μέσα σέ τρεῖς μέρες νά τόν ξαναχτίσω. Ὁ ἀρχιερέας σηκώθηκε καί τοῦ εἶπε· Δέν ἔχεις νά πεῖς τίποτα; Τί εἶναι αὐτά πού σέ κατηγοροῦν; Ὁ Ἰησοῦς ὅμως σιωποῦσε»[19].

Ὁ Κύριος μας μπροστά στόν πειρασμό τῆς συκοφαντίας σιώπησε διότι «ἐμπιστευόταν στόν δίκαιο κριτή»[20].

Συμπέρασμα:

Ὅταν ἀκοῦμε τή δυσφήμιση ἤ τό λασπολόγημα γιά τό πρόσωπό μας καί ἔρχεται ὁ πειρασμός, τότε οἱ περισσότεροι μ᾽ ἕνα χείμαρρο δίκαιης ἐπιχειρηματολογίας προσπαθοῦμε νά ἀμυνθοῦμε, νά ἀπολογηθοῦμε, νά καταρρίψουμε τή συκοφαντία.

---

19. «*Οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα*» (Ματθαίου κστ΄ 61- 63).

20. «*Παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως*» (Α΄ Πέτρου β΄ 23).

Ἀπό τόν Κύριό μας μαθαίνουμε νά σιωποῦμε στόν πειρασμό τοῦ «Τί εἶναι αὐτά πού σέ κατηγοροῦν;».

στ΄. Ἡ σιωπή τῆς ἀπόλυτης ἀποδοκιμασίας

Τά εὐαγγέλια ἀναφέρουν, ὅτι ὁ Πιλᾶτος, ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Γαλιλαῖος, κάνοντας προσπάθεια νά Τόν ἀθωώσει, ἔστειλε Αὐτόν νά δικαστεῖ ἀπό τόν Ἡρώδη, τό διοικητή τῆς Γαλιλαίας, πού παρεπιδημοῦσε καί αὐτός στήν Ἱερουσαλήμ τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα.

«Ὅταν ὁ Ἡρώδης εἶδε τόν Ἰησοῦ, χάρηκε πολύ. Γιατί ἀπό ἀρκετό καιρό ἤθελε νά τόν δεῖ, ὕστερα ἀπό τά πολλά πού ἄκουγε γι᾽ αὐτόν, καί ἔλπιζε τώρα νά τόν δεῖ νά κάνει καί κανένα θαῦμα. Τοῦ ἔκανε πολλές ἐρωτήσεις, αὐτός ὅμως δέν τοῦ ἔδινε καμιά ἀπάντηση. Ἐκεῖ βρίσκονταν καί οἱ ἀρχιερεῖς καί οἱ γραμματεῖς, οἱ ὁποῖοι τόν κατηγοροῦσαν μέ πολύ πεῖσμα. Τότε ὁ Ἡρώδης μέ τούς στρατιῶτες του, ἀφοῦ τόν ἐξευτέλισε καί τόν περιγέλασε, τόν ἔντυσε μέ μιά μεγαλόπρεπη στολή καί τόν ἔστειλε πίσω στόν Πιλάτο. Αὐτή τήν ἡμέρα μάλιστα ὁ Ἡρώδης καί ὁ Πιλᾶτος συμφιλιώθηκαν μεταξύ τους· πρωτύτερα εἶχαν ἐχθρικές σχέσεις»[21].

Ὁ Λουκᾶς μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Ἡρώδης χάρηκε ἀπό τήν ἐνέργεια τοῦ Πιλάτου, διότι εἶχε ἀκούσει πολλά γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό καί ἐπεδίωκε νά Τόν

21. *«Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανοῦ θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν αὐτὸν πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο*

ἀκούσει καί νά Τόν δεῖ νά θαυματουργεῖ· ὁ Κύριός μας ὅμως δέν τοῦ ἔδινε καμιά ἀπάντηση σέ ὅ,τι αὐτός ρωτοῦσε.

Ὁ Κύριος ἀποδοκίμασε τόν Ἡρώδη, ἐπειδή οἱ ἐρωτήσεις του δέν προήρχοντο ἀπό εἰλικρινή καρδιά, ἀλλά ἀπό περιέργεια καί περιπαικτική διάθεση.

Συμπέρασμα:

Ὁ Κύριος σιώπησε τηρώντας τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ: «Ὁ Θεός δέν ἐμπαίζεται»[22].

«Δέν πρέπει νά βάλεις σέ δοκιμασία τόν Κύριο, τόν Θεό σου»[23].

ζ΄. Ἡ σιωπή τῆς προσωπικῆς θυσίας

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας προαναγγέλει, ὅτι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἄφωνος θά ὑποφέρει τό Πάθος Του. Λέει:

«Καί αὐτός παρ᾽ ὅλες τίς κακώσεις πού ἔπαθε, δέν ἄνοιξε τό στόμα του νά διαμαρτυρηθεῖ· σάν πρόβατο ὁδηγεῖται στή σφαγή, χωρίς νά προβάλλει κάποια ἀντίσταση καί σάν ἄφωνος ἀμνός ἀπέναντι ἐκείνου πού τόν κουρεύει. Ναί! ἔτσι πορεύεται, χωρίς ν᾽ ἀνοίγει τό στόμα του»[24].

αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐντόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς» (Λουκᾶ κγ΄ 6-12).

22. *«Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται»* (Γαλάτας στ΄ 7).

23. *«Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου»* (Ματθαίου δ΄ 7).

Αὐτή εἶναι ἡ ἐξοχότερη καί συγκλονιστικότερη σιωπή τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ σιωπή τῆς θυσίας, τό ἀγόγγυστο σήκωμα τοῦ σταυροῦ, ἡ ἀδιαμαρτύρητη ἀποδοχή τοῦ βρώμικου φορτίου τῶν ἁμαρτωλῶν.

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης παραθέτει τό διάλογο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ τούς στρατιῶτες, ἀπ' ὅπου φαίνεται ἡ αὐτοπροαίρετη ἀνάληψη τῆς εὐθύνης γιά τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων:

«Ὁ Ἰησοῦς τά ἤξερε ὅλα ὅσα τόν περίμενανύ προχώρησε λοιπόν πρός τό μέρος τους καί τούς ρωτάει: "Ποιόν γυρεύετε;". "Τόν Ἰησοῦ ἀπό τήν Ναζαρέτ", τοῦ ἀποκρίνονται. Τούς λέει ὁ Ἰησοῦς: " Ἐγώ εἶμαι". Ὁ Ἰούδας πού τόν εἶχε προδώσει στεκόταν κι αὐτός ἐκεῖ ἀνάμεσά τους. Μόλις, λοιπόν, τούς εἶπε ὁ Ἰησοῦς "ἐγώ εἶμαι", πισωδρόμησαν κι ἔπεσαν καταγῆς. Τότε τούς ρώτησε πάλι: "Ποιόν γυρεύετε;" κι αὐτοί εἶπαν: "Τόν Ἰησοῦ ἀπό τήν Ναζαρέτ". "Σᾶς εἶπα ὅτι ἐγώ εἶμαι", τούς ἀποκρίθηκε ὁ Ἰησοῦς. " Ἄν, λοιπόν, γυρεύετε ἐμένα, ἀφῆστε τους αὐτούς νά φύγουν". Ἔτσι ἐκπληρώθηκε ὁ λόγος πού εἶχε πεῖ: "Δέν ἄφησα νά χαθεῖ οὔτε ἕνας ἀπ' αὐτούς πού μοῦ ἐμπιστεύθηκες"»[25].

Συμπέρασμα:

24. «*Αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγήν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα*» (Ἡσαΐου νγ΄ 7).

25. «*Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν*

Ἡ δική μας συμπεριφορά δέν μοιάζει μ᾽ αὐτή τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐμεῖς παντοῦ καί πάντοτε θά διαμαρτυρηθοῦμε διεκδικώντας πείσμονα καί ἀνυποχώρητα τά δικαιώματά μας.

Ὁ Χριστός ὅμως *«οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν»*, καθώς γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή του:

«Ὅσοι ἔχουμε δυνατή πίστη ὀφείλουμε νά ἀνεχόμαστε τίς ἀδυναμίες ὅσων ἔχουν ἀδύναμη πίστη καί νά μήν κάνουμε ὅ,τι ἀρέσει σ᾽ ἐμᾶς. Ἡ συμπεριφορά τοῦ καθενός μας νά εἶναι ἀρεστή στόν πλησίον, ὥστε νά τόν βοηθάει νά προκόβει στό ἀγαθό κι ἔτσι νά συντελεῖ στήν οἰκοδομή τῆς ἐκκλησίας. Ἄλλωστε, καί ὁ Χριστός δέν ἔζησε γιά νά εὐαρεστήσει τόν ἑαυτό Του, ἀλλά ὅπως λέει ἡ Γραφή, οἱ ὕβρεις ὅσων σ᾽ ἔβρισαν Θεέ, ἔπεσαν πάνω μου»[26].

Νά μάθουμε νά σηκώνουμε τά φορτία μας σιωπώντας.

τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν αὐτούς ἐπηρώτησε· Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα» (Ἰωάννου ιη΄ 4-9).

26. *«Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ»* (Ρωμαίους ιε΄ 1-3).

«Ὁ δέ Ἰησοῦς ἐσιώπα»[27].
Ἄς μᾶς διδάξει ἡ σιωπή Του.

4. Ἀγόγγυστα δέν διαμαρτυρήθηκε

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας πρέπει νά μάθουμε νά σηκώνουμε τό σταυρό τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς καί τῆς ὑπακοῆς στό θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀγόγγυστα.

Ὁ Κύριός μας δέν διαμαρτυρήθηκε γιά ὅσα ὑπέφερε, γιά ὅσα τοῦ ἔκαμαν οἱ ἐχθροί Του. Ὅλα τά ὑπέμεινε ἀγόγγυστα, χωρίς νά διαμαρτυρηθεῖ, ἄν καί ἦταν ἀθῶος, σύμφωνα μέ τόν προφητικό λόγο:

«Καί αὐτός, παρ᾽ ὅλες τίς κακώσεις πού ὑπέστη, δέν ἄνοιξε τό στόμα του· σάν ἄφωνο πρόβατο ὁδηγήθηκε στή σφαγή. Ὡς ἀμνός ἄφωνος ἐνώπιον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τόν κουρεύει, ἔτσι πορεύεται χωρίς νά ἀνοίγει τό στόμα του»[28].

Κι ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει καί συμβουλεύει τούς πιστούς:

«Ἄν κάποιος σᾶς κάνει κακό, μήν τοῦ τό ἀνταποδίδετε, φροντίζετε νά κάνετε τό καλό σ᾽ ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπό σᾶς, νά ζεῖτε εἰρηνικά μέ ὅλους»[29].

---

27. Ματθαίου κστ΄ 63.

28. *«Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα»* (Ἡσαΐου νγ΄ 7).

29. *«Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες»* (πρός Ρωμαίους ιβ΄ 17-18).

Ὁ Θεός ἀνέχεται καί δέχεται πόνους ἀδιαμαρτύρητα γιά νά μᾶς μάθει νά ἔχουμε κι ἐμεῖς τήν ἴδια ὑπομονή. Καί ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέει:

«Ἡ παιδεία τοῦ Κυρίου μέ τά παθήματα, μάλιστα τοῦ Κυρίου, μοῦ ἀνοίγει τά αὐτιά, ἐγώ ὅμως δέν ἀπειθῶ, δέν ἀντιλέγω στήν παιδεία αὐτή»[30].

Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος διδάσκει, ὅτι ἡ ὑπομονή στούς πειρασμούς δείχνει τήν πνευματική ὡριμότητα τῶν πιστῶν πού τούς χαρίζει τό στέφανο τῆς ζωῆς. Προτρέπει:

- «Ἀδελφοί μου, νά χαίρεστε ὅταν δοκιμάζεστε ἀπό πολλούς καί διάφορους πειρασμούς, γιατί πρέπει νά ξέρετε ὅτι μέσα ἀπό τή δοκιμασία τῆς πίστεώς σας γεννιέται ἡ ὑπομονή»[31].
- «Μακάριος ὁ ἄνθρωπος πού δέχεται μέ ὑπομονή τίς δοκιμασίες! Γιατί, ἄν ὑποστεῖ μέ ἐπιτυχία τίς δοκιμασίες, θά κερδίσει τό βραβεῖο τῆς αἰώνιας ζωῆς, πού ὑποσχέθηκε ὁ Θεός σ᾽ ὅσους τόν ἀγαποῦν»[32].

5. Μακροθυμία - ἀνεξικακία

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας πρέπει νά εἴμαστε μακρόθυμοι καί ἀνεξίκακοι ὅπως Ἐκεῖνος.

---

30. *«Καὶ ἡ παιδεία Κυρίου Κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὦτα, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω»* (Ἡσαΐου ν΄ 5).

31. *«Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν»* (Ἰακώβου α΄ 2-3).

32. *«Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν»* (Ἰακώβου α΄ 12).

Στίς λοιδορίες, δέν ἀπάντησε. Στίς ὕβρεις, δέν ἀπείλησε. Συγχώρησε τούς σταυρωτές Του παρακαλώντας τόν Ἐπουράνιο Θεό καί Πατέρα: «Πατέρα, συγχώρησέ τους, δέν ξέρουν τί κάνουν. Ἐκεῖνοι δέ μοιράσθηκαν τά ροῦχα Του ρίχνοντας κλῆρο»[33].

Ὁ Κύριος ἐπισφράγισε μέ τή συμπεριφορά Του τή διδασκαλία Του, ὅτι πρέπει νά συγχωροῦμε ὅσους μᾶς πολεμοῦν καί μᾶς βλάπτουν καί νά προσευχόμαστε γι᾽ αὐτούς.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀναφέρει:

«Δίνετε εὐχές σ᾽ ὅσους σᾶς δίνουν κατάρες, προσεύχεστε γι᾽ αὐτούς πού σᾶς κακομεταχειρίζονται»[34].

6. Ἐμπιστοσύνη στόν Κύριο

Μιμούμενοι τόν Κύριό μας πρέπει νά ἐμπιστευόμαστε τόν Θεό πατέρα μας, ὅπως ὁ ἴδιος ἐμπιστεύθηκε τόν δίκαιο κριτή, καθώς μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Πέτρος· «δέν ἀπειλοῦσε· ἐμπιστευόταν στόν δίκαιο Κριτή»[35].

Γι᾽ αὐτό συμβουλεύει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· νά ἀφήσουμε στόν Θεό νά κρίνει καί νά τιμωρήσει ὅσους μᾶς ἀδικοῦν καί μᾶς πολεμοῦν:

«Μήν ἀγωνίζεστε, ἀγαπητοί, νά πάρετε ἐσεῖς ἐκ-

33. *«Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον»* (Λουκᾶ κγ΄ 34).

34. *«Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς»* (Λουκᾶ στ΄ 28).

35. *«Οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως»* (Πέτρου Α΄ β΄ 23).

δίκηση, γιατί αὐτό εἶναι δουλειά τοῦ Θεοῦ τήν ὥρα τῆς κρίσεως. Ὅπως λέει ἡ Γραφή· Δική μου εἶναι ἡ ἐκδίκηση, ἐγώ θά τούς τό ξεπληρώσω, λέει ὁ Κύριος»[36].

*

Ὅλα αὐτά συνθέτουν καί συνιστοῦν τή δόξα τοῦ Ἐσταυρωμένου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄν καί μεῖς ὑποφέρουμε σάν τόν Κύριό μας, θά δοξασθοῦμε κατά τόν ἀποστολικό λόγο:

«Ἐφόσον συμμεριζόμαστε τά παθήματα τοῦ Χριστοῦ, θά μετάσχουμε μαζί του καί στή δόξα του»[37].

Στό ἐρώτημα: *Πῶς συμμεριζόμαστε τά παθήματα τοῦ Χριστοῦ;*

Ἡ Ἐκκλησία ἀπαντᾶ: *Ὅταν νεκρώσουμε τήν ἁμαρτία καί κάθε πονηρία.*

36. «*Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος*» (πρός Ρωμαίους ιβ΄ 19).

37. «*Εἴπερ συμπάσχωμεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν*» (πρός Ρωμαίους η΄ 17).

Γ'. Ο ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟΣ ΕΜΠΑΙΓΜΟΣ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ

«Ἄλλους ἔσωσε, δέν μπορεῖ ὅμως νά σώσει τόν ἑαυτό του»[38].

✡ Ἡ πάντα ἔνοχη, ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ἀνθρωπότητα εὐθύνεται γιά τό θάνατο τοῦ μόνου ἀναμάρτητου καί δίκαιου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀνάμεσα στούς ἐμπαιγμούς, στά ραπίσματα, στά κολαφίσματα, στούς γέλωτες, στή χλεύη, στόν κάλαμο, στό σπόγγο, στό ὄξος, στούς ἧλους, στή λόγχη, καί πρό πάντων στό Σταυρό καί στό θάνατο (Συναξάριον Μεγάλης Παρασκευῆς) συμπεριλαμβάνεται καί ὁ προκλητικός ἐμπαιγμός τῶν σταυρωτῶν του πού τόν χλεύαζαν λέγοντας·

«Ἄλλους ἔσωσε, δέν μπορεῖ ὅμως νά σώσει τόν ἑαυτό του».

Χλεύη, εἰρωνεία, σαρκασμός, ἔπαρση, ἀλαζονεία ὅλα μαζί συνέθεσαν αὐτό τόν ἐμπαιγμό τῶν ἀξιοθρήνητων σταυρωτῶν Του.

*

✡ Τόν προκαλοῦν μέ τούς λόγους τους:

«Ἐάν εἶναι ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραήλ, ἄς κατεβεῖ ἀπ' τό σταυρό, καί θά πιστέψουμε σ' αὐτόν. Ἐμπιστεύθηκε τόν ἑαυτό του στόν Θεό, ἄς τόν γλιτώσει λοιπόν

38. *«Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτόν οὐ δύναται σῶσαι»* (Ματθαίου κζ' 42).

τώρα, ἄν τόν θέλει, ἀφοῦ εἶπε πώς εἶναι Υἱός τοῦ Θεοῦ»[39].

Ζητοῦν νά κατέβει ἀπ᾽ τό σταυρό γιά νά ἀποδείξει τή θεότητά Του, γιά νά πιστεύσουν σ᾽ Αὐτόν.

Ἡ θεία διδασκαλία Του δέν τούς ἀρκοῦσε. Τόν θεωροῦσαν ἀγράμματο.

«Οἱ Ἰουδαῖοι ἀποροῦσαν κι ἔλεγαν· Πῶς αὐτός ξέρει γράμματα, χωρίς νά ἔχει σπουδάσει;»[40].

Οἱ Φαρισαῖοι δέν θεωροῦσαν τά θαύματα σημεῖα τῆς θεότητάς Του, διότι ἔλεγαν, ὅτι ἐνεργοῦσε μέ δαιμονική δύναμη, ὅπως ἀναφέρει ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος:

«Μέ τή δύναμη τοῦ ἄρχοντα τῶν δαιμονίων διώχνει τά δαιμόνια»[41].

Ἀπό τίποτε δέν πείσθηκαν γιά τή θεότητά Του. Θά πείθονταν, ἄν κατέβαινε ἀπό τό σταυρό; Ὄχι βέβαια. Αὐτό γνώριζε ὁ Κύριος καί δέν ὑπέκυψε στήν ἐμπαικτική πρόκληση. Δέν παρασύρθηκε. Ἀντιστάθηκε.

Ποτέ δέν ὑπέκυψε ὁ Χριστός σέ προτροπές, προκλήσεις καί πειρασμούς ἀνθρώπων. Θέλημά Του ἦταν τό θέλημα τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του. Αὐτοῦ τό θέλημα ἦρθε στή γῆ γιά νά κάνει. Ὁ Χριστός εἶχε τό χάρι-

---

39. *«Εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ᾽ αὐτῷ· πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν, ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός»* (Ματθαίου κζ΄ 42-43).

40. *«Ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς;»* (Ἰωάννου ζ΄ 15).

41. *«Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια»* (Ματθαίου θ΄ 34).

σμα τῆς σταθερῆς ἐμμονῆς στίς ἀποφάσεις Του, τό χάρισμα τοῦ ἀμετάκλητου τοῦ χαρακτήρα Του, τῆς κρίσεως καί τῶν σκέψεών Του.

Δέν ὑπέκυψε, διότι καί ἄν κατέβαινε δέν θά πίστευαν. Ὅπως δέν πίστευσαν στήν ἀνάστασή Του καί τήν συκοφάντησαν.

*

✡ Καί τώρα ἄς δοῦμε ἐμεῖς πῶς συμπεριφερόμαστε, ὅταν δεχόμαστε προκλήσεις:

Δεχόμαστε προκλήσεις. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι κάθε ὥρα καί στιγμή μᾶς προκαλοῦν πρόσωπα, καταστάσεις καί πράγματα, μᾶς συγχύζουν, μᾶς ἐρεθίζουν, μᾶς σπρώχνουν πρός τήν ἁμαρτία, πρός τό κακό. Θίγουν τή μικροφιλοτιμία μας, τόν ἐγωϊσμό μας.

Δέν θά εἶσαι ἐπιτυχημένος, λένε στό νέο ἤ στή νέα, ἄν μείνεις ἁγνός, τίμιος, ἐργατικός-η, σώφρονας, φίλος-η τῆς εἰρήνης. Ἅρπαξε νά φᾶς καί κλέψε νά ἔχεις, λένε στόν πτωχό. Νά συμπεριφέρεσαι μέ προκλητικότητα συμβουλεύουν ἄλλοι τούς νέους.

Αὐτές τίς προκλήσεις ὀφείλουμε νά τίς ἀπορρίψουμε καί νά δεχθοῦμε τίς καλές προκλήσεις, ὅπως συνιστᾶ ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης:

«Σᾶς ἔγραψα, νέοι μου, πώς εἶστε δυνατοί, καί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ζεῖ μέσα σας καί ἔχετε νικήσει τόν πονηρό»[42].

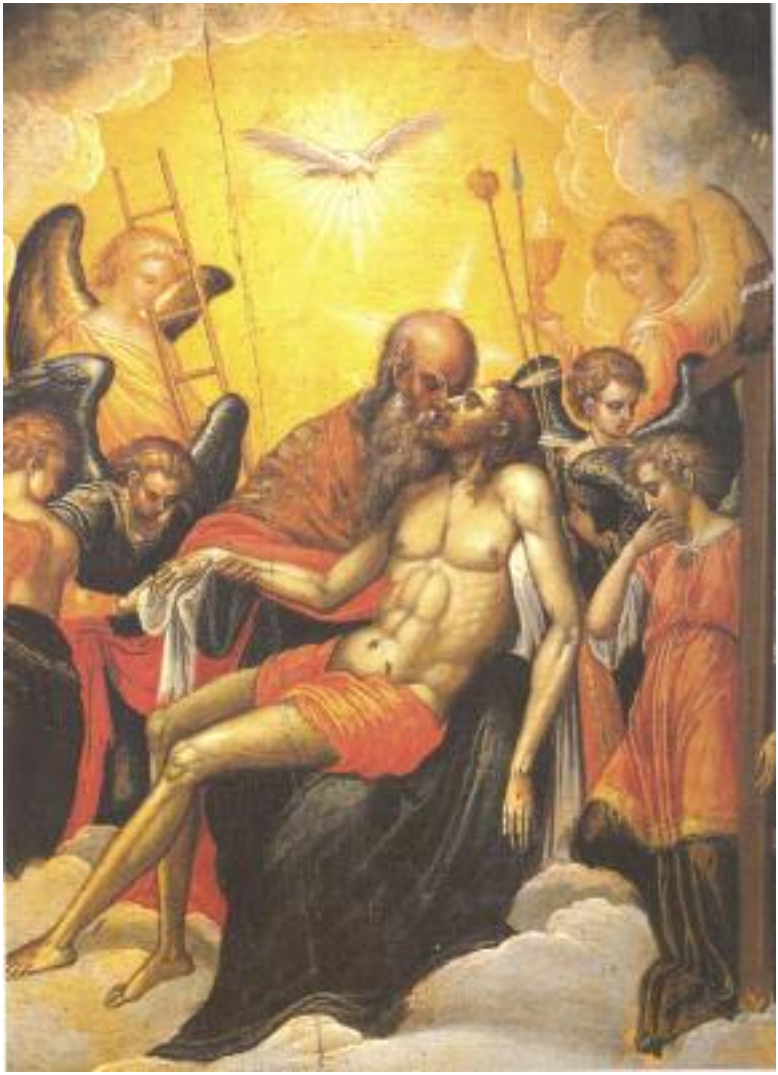
Ὅπως ὁ Κύριος στό σταυρό ἄν καί ὑπέφερε δέν ὑποχώρησε στόν προκλητικό ἐμπαιγμό, ἔτσι πρέπει

42. *«Ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν»* (Ἰωάννου Α΄ β΄ 14).

κι ἐμεῖς νά μήν ὑποχωροῦμε στίς προκλήσεις τοῦ ἐγωϊσμοῦ μένοντες ἀνυποχώρητοι στήν ἐφαρμογή τοῦ ἁγίου θελήματος τοῦ Οὐρανίου Πατέρα μας.

Ὁ Ἰωσήφ ζητῶν τό σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τόν Πιλάτο.
Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου:
Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

Ἡ Ἁγία Τριάς (τέλος 16ου αἰ.). Ρώμη, ἰδιωτική συλλογή.

«Οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωήν αἰώνιον»

(Ἰωάνν. γ« 16).

Μέγα Σάββατο

Η ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Νίκην ἔχων Χριστέ, τὴν κατὰ τοῦ ᾅδου, ἐν τῷ Σταυρῷ ἀνῆλθες, ἵνα τοὺς ἐν σκότει θανάτου καθημένους, συναναστήσῃς σεαυτῷ, ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος, ὁ πηγάζων ζωὴν ἐξ οἰκείου φωτός· Παντοδύναμε Σωτήρ, ἐλέησον ἡμᾶς»[1].

1. Ἡ μάχη καί ἡ νίκη

Στό Σταυρό ὁ Κύριός μας ἔδωσε τήν πιό σκληρή καί ἀδυσώπητη μάχη καί ἐπέτυχε τήν πιό περιφανή νίκη.

Ὡς ἔνδοξο πολεμιστή βλέπει τόν Κύριό μας ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης στήν Ἀποκάλυψη:

«Κοίταξα, καί εἶδα ἕνα ἄσπρο ἄλογο· ὁ καβαλάρης του κρατοῦσε ἕνα τόξο, τοῦ δόθηκε στεφάνι νίκης, καί νικητής ἔφυγε γιά νέες νίκες»[2].

---

1. Ἀναστάσιμο ἐσπέριο στιχηρό τοῦ ἤχου: πλαγίου τοῦ δευτέρου.

2. *«Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ'*

Συγκρούσθηκε μέ τόν διάβολο καί τόν νίκησε. Αἰχμαλώτισε τόν διάβολο πού μᾶς εἶχε αἰχμαλωτίσει μέ τήν ἁμαρτία καί τό θάνατο καί μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπό τήν αἰώνια καταδίκη καί αἰχμαλωσία.

«Ἀνέβηκε ψηλά, πῆρε μαζί του αἰχμαλώτους»[3], ὅπως πανηγυρικά διακηρύσσει ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Αὐτό προφήτευσε ὁ προφήτης Δαυΐδ:

«Ὕψιστε Κύριε, ἀνέβηκες στό Σταυρό, ἀνέβηκες στά ἀνώτατα ὕψη τοῦ οὐρανοῦ, ἀφοῦ κατήγαγες θρίαμβο στή γῆ, συνέλαβες αἰχμαλώτους, πῆρες φόρο ὑποτέλειας ἀπό τούς ὑποδουλωθέντες ἀπό σέ. Ἀκόμη δέ καί ἀπό δυστροποῦντες, οἱ ὁποῖοι ὑποτάχθηκαν σέ σένα, ὥστε νά κατασκηνώσεις, μέ τήν ἀγαθότητά σου, ἀνάμεσά τους»[4].

Ὁ Κύριός μας δέν νίκησε ἁπλῶς τόν διάβολο, ἀλλά τόν ἀπογύμνωσε ἀπό κάθε δύναμη καί ἐξουσία πού εἶχε πάνω στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καί μάλιστα τῶν δικαίων, ἐφ᾽ ὅσον σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο: «μέσω ἑνός ἀνθρώπου μπῆκε στόν κόσμο ἡ ἁμαρτία καί μέσω τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος. Ἔτσι ξαπλώθηκε ὁ θάνατος σ᾽ ὅλους τούς ἀνθρώπους, γιατί ὅλοι ἁμάρτησαν. Ἡ ἁμαρτία ὑπῆρχε στόν κόσμο καί πρίν νά δοθεῖ ὁ νόμος, χωρίς ὅμως τό νόμο δέν μπο-

---

αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ» (Ἀποκαλύψεως στ΄ 2).

3. *«Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν»* (πρός Ἐφεσίους δ΄ 8).

4. *«Ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας, αἰχμαλωσίαν, ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκηνῶσαι»* (Ψαλμοῦ ξζ΄ (ξη΄) 67, 19).

ροῦσε νά θεωρηθεῖ ὡς ἁμαρτία ἡ παραβάση τῶν ἐντολῶν του. Ὡστόσο, ὁ θάνατος κυριάρχησε σ᾽ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀπό τόν Ἀδάμ ὡς τόν Μωυσῆ, ἀκόμη καί σ᾽ αὐτούς πού δέν ἁμάρτησαν, ὅπως ὁ Ἀδάμ, πού παράκουσε μία ρητή ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἀδάμ ἦταν προτύπωση τοῦ μελλοντικοῦ γενάρχη»[5].

Ὁ Κύριός μας προφήτευσε τήν ὁλοσχερῆ ἐξουδένωση τοῦ διαβόλου καί τήν ἀφαίρεση τῆς ἐξουσίας του, ὅταν εἶπε στούς μαθητές Του:

«Ἔρχεται ἡ ὥρα πού ὁ ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦ κόσμου θά διωχθεῖ ἔξω ἀπό τόν κόσμο»[6].

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας παρουσιάζει τόν Κύριό μας ὡς πολεμιστή καί ἐκδικητή, πού τιμωρεῖ τούς ἐχθρούς τοῦ λαοῦ Του:

«Ποιός εἶναι ἐκεῖνος πού ἔρχεται ἀπό τήν Ἐδώμ, μέ ροῦχα κόκκινα ἀπό τήν Βοσόρ; Αὐτός μέ τή λαμπρή στολή πού περπατάει μέ δύναμη μεγάλη; Ἐγώ, ὁ Κύριος, εἶμαι! Ἐκεῖνος πού ἀποδίδω δικαιοσύνη καί πού νά σώζω ἔχω δύναμη. Γιατί εἶναι κόκκινη ἡ στολή σου καί σάν ἐκείνου πού πατάει τό πατητήρι

5. *«Διὶ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλ᾽ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος»* (Ρωμαίους ε΄ 12-14).

6. *«Νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω»* (Ἰωάννου ιβ΄ 31).

εἶναι τά ροῦχα σου; Πάτησα μοναχός μου στό πατητήρι. Κανένας δέν μέ βοήθησε ἀπ᾽ τούς λαούς. Ἐπάνω στό θυμό μου τούς ποδοπάτησα καί τούς σύντριψα πάνω στήν ὀργή μου. Ἔτσι τό αἷμα τους πιτσίλισε τά ροῦχα μου καί λέρωσα ὅλη τή στολή μου. Γιατί στό νοῦ μου εἶχα νά ἐκδικηθῶ μία μέρα τούς ἐχθρούς μου κι ἦρθε ἡ χρονιά γιά νά λυτρώσω τό λαό μου. Κοίταξα γύρω μου, βοήθεια δέν ὑπῆρχε! Κι ἔμεινα ἔκπληκτος πού δέν ἦταν οὔτε ἕνας νά μοῦ παρασταθεῖ· ἔτσι τό ἴδιο μου τό χέρι μέ βοήθησε καί ἡ ὀργή μου ἔγινε τό στήριγμά μου. Ἔτσι μέ τό θυμό μου ποδοπάτησα τούς λαούς καί πάνω στήν ὀργή μου τούς κομμάτιασα κι ἔχυσα τό αἷμα τους στή γῆ»[7].

2. Ἡ αἰτία τῆς νίκης

Ἂς δοῦμε γιατί νίκησε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

---

7. *«Τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδώμ, ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ; οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ βίᾳ μετὰ ἰσχύος; ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου. διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια καὶ τὰ ἐνδύματά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ; πλήρης καταπεπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου καὶ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς, καὶ ἐνιαυτὸς λυτρώσεως πάρεστι. καὶ ἐπέβλεψα, καὶ οὐδεὶς βοηθός· καὶ προσενόησα, καὶ οὐδεὶς ἀντελαμβάνετο· καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ὁ βραχίων μου, καὶ ὁ θυμός μου ἐπέστη. καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν»* (Ἡσαΐου ξγ΄ 1-6).

Διότι δέν Τόν ἐξουσίαζε ὁ ἀντικείμενός Του διάβολος. Εἶπε:

«Ὁ κυρίαρχος αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἔρχεται νά μέ θανατώσει, ἄν καί δέν ἔχει πάνω μου καμία ἐξουσία»[8].

Αὐτό σημαίνει, ὅτι ὅταν σέ ἐξουσιάζει ὁ διάβολος δέν μπορεῖς νά τόν πολεμήσεις διότι, κατά τόν ἰσχύοντα πνευματικό νόμο, «ὁ ἄνθρωπος γίνεται δοῦλος ἐκείνου ἀπό τόν ὁποῖο ἔχει νικηθεῖ»[9].

Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας διευκρινίζει ἀπό τόν ὄγδοο πρό Χριστοῦ αἰώνα, ὅτι ὁ Κύριος δέν ὑπέστη τό πάθος τιμωρούμενος ἀπό τόν Θεό ὡς ἁμαρτωλός καί ἀσεβής, ἀλλά γιά νά θεραπευθοῦμε ἐμεῖς ἀπό τό θανατήφορο πλῆγμα τῶν ἁμαρτιῶν μας. Ἀναφέρει:

«Ἐμεῖς νομίσαμε, ὅτι αὐτός βρισκόταν στήν ὀδυνηρή αὐτή πληγή καί συμφορά, ἐπειδή τόν τιμωροῦσε ὁ Θεός γιά δικές του ἁμαρτίες. Αὐτός ὅμως τραυματίσθηκε γιά τίς δικές μας ἁμαρτίες, ταλαιπωρήθηκε καί ὑπέφερε γιά τίς ἀνομίες μας. Παιδευτική τιμωρία ἔπεσε ἐπάνω του γιά τήν δική μας εἰρήνη καί σωτηρία. Χάρη δέ στήν πληγή ἐκείνου, ἐμεῖς θεραπευτήκαμε»[10].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀναφερόμενος σ᾽ αὐτή τή

---

8. *«Ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν»* (Ἰωάννου ιδ΄ 30).

9. *«Ὧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται»* (Πέτρου Β΄ β΄ 19).

10. *«Ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καί ἐν πληγῇ ὑπό Θεοῦ ἐν κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ αὐτόν. τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν»* (Ἡσαΐου νγ΄ 5).

μάχη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού συγκρούσθηκε μέ σφοδρότητα μέ τόν ἄρχοντα τοῦ σκότους, σχολιάζει, ὅτι στό Σταυρό ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἀπογύμνωσε ἀπό κάθε ἐξουσία τίς δαιμονικές καί ἀντίθεες δυνάμεις καί ὅπως ἔπρατταν οἱ Ρωμαῖοι στρατηγοί, πού μετά ἀπό νικηφόρες ἐκστρατεῖες καί μάχες ἔμπαιναν στή Ρώμη ἐπιδεικνύοντας τά λάφυρά τους κρεμώντας αὐτά στίς λόγχες τους, ἔτσι καί ὁ Κύριος πάνω στό Σταυρό κρέμασε τούς δαίμονες. Λέει:

«Ἀφαίρεσε τή δύναμη πού εἶχαν οἱ δαιμονικές ἀρχές καί ἐξουσίες καί τίς διαπόμπεψε, σέρνοντάς τις νικημένες στό θρίαμβο τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ»[11].

Διότι ὑπέμεινε ἀδιαμαρτύρητα, μέ καρτερία τούς πόνους τοῦ πάθους Του ἄφωνος κατά τόν προφήτη Ἡσαΐα:

«Καί αὐτός, παρ᾽ ὅλες τίς κακώσεις πού ὑπέστη, δέν ἄνοιξε τό στόμα του· ὡσάν ἄφωνο πρόβατο ὁδηγήθηκε στή σφαγή. Σάν ἀμνός ἄφωνος ἐνώπιον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τόν κουρεύει, ἔτσι πορεύεται χωρίς νά ἀνοίγει τό στόμα του»[12].

---

11. «*Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ*» (πρός Κολοσσαεῖς β΄ 15).

12. «*Αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα*» (Ἡσαΐου νγ΄ 7).

Αὐτή τήν ἀνεξίκακη συμπεριφορά τοῦ Κυρίου μας ἐπιβεβαιώνει ὁ ἀπόστολος Πέτρος λέγοντας:

«Σ᾽ αὐτό σᾶς κάλεσε ὁ Θεός. Γιατί ὁ Χριστός πέθανε γιά σᾶς, ἀφήνοντάς σας τό ὑπόδειγμα γιά νά βαδίσετε στ᾽ ἀχνάρια του. Αὐτός ἁμαρτία δέν ἔκανε, καί δόλος στό στόμα του δέν βρέθηκε. Τίς λοιδορίες δέν τίς ἀνταπέδιδε, καί ὅταν ἔπασχε δέν ἀπειλοῦσε· ἐμπιστευόταν στόν δίκαιο Κριτή. Αὐτός σήκωσε τίς ἁμαρτίες μας μέ τό ἴδιο του τό σῶμα στό σταυρό, γιά νά πεθάνουμε κι ἐμεῖς ὡς πρός τήν ἁμαρτία, καί νά ζήσουμε μέσα στό θέλημα τοῦ Θεοῦ· μέ τίς πληγές τοῦ Χριστοῦ γιατρευθήκατε»[13].

Μέ τό παράδειγμά Του μᾶς ἐνισχύει στόν ἀγώνα γιά νά ἀντιμετωπίσουμε τούς πειρασμούς τῆς ζωῆς σύμφωνα μέ τήν παρήγορη διαβεβαίωση τοῦ ἀποστόλου Παύλου:

«Ἔτσι, ἐπειδή ὁ ἴδιος ὑπέφερε καί δοκιμάσθηκε, μπορεῖ τώρα νά βοηθήσει αὐτούς πού δοκιμάζονται»[14].

---

13. *«Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε»* (Πέτρου Α΄ β΄ 21-24).

14. *«Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι»* (πρός Ἑβραίους β΄ 18).

Διότι τό πάθος καί ὁ θάνατός Του ἦταν θυσία ἀπό ἀγάπη γιά τούς ἀνθρώπους.

Ὁ Κύριός μας νίκησε τόν ἄρχοντα τῆς κακίας μέ τήν ἀγάπη Του, μέ τή φιλανθρωπία Του, ὅπως διδάσκει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ:

«Τόσο πολύ ἀγάπησε ὁ Θεός τόν κόσμο, ὥστε παρέδωσε στό θάνατο τόν μονογενή Του Υἱό, γιά νά μή χαθεῖ ὅποιος πιστεύει σ᾽ αὐτόν ἀλλά νά ἔχει ζωή αἰώνια»[15].

καί

«Κανείς δέν ἔχει μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπό κεῖνον πού θυσιάζει τή ζωή του γιά χάρη τῶν φίλων του»[16].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά μᾶς, ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Θεός ὅμως ξεπερνώντας αὐτά τά ὅρια ἔδειξε τήν ἀγάπη του γιά μᾶς, γιατί ἐνῶ ἐμεῖς ζούσαμε ἀκόμα στήν ἁμαρτία, ὁ Χριστός ἔδωσε τή ζωή του γιά μᾶς»[17].

Διότι ἦταν θυσία ἀπό ὑπακοή καί ταπείνωση, πού τιμήθηκε ἀπό τόν Θεό Πατέρα μέ τήν θεία δόξα.

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας προφητεύει τήν προαιώνια

15. *«Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»* (Ἰωάννου γ΄ 16).

16. *«Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ»* (Ἰωάννου ιε΄ 13).

17. *«Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε»* (Ρωμαίους ε΄ 8).

ἀπόφαση γιά τή θυσία τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς ἑξῆς:

«Ἂς ὑψωθεῖ ἡ ρομφαία ἐναντίον τῶν ποιμένων μου καί ἐναντίον τοῦ συμπολίτου μου, λέει Κύριος ὁ παντοκράτωρ»[18].

Ὁ Κύριός μας στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ κατά τήν ὑπερφυή προσευχή παρακάλεσε τόν Θεό Πατέρα:

«Πατέρα μου, ἄν εἶναι δυνατόν, ἄς μήν πιῶ αὐτό τό ποτήρι»[19].

Τελικά ὅμως ὑποτάχθηκε στήν θεία βουλή καί μέ ταπείνωση συγκατατέθηκε λέγοντας: «Ὅμως ἄς μή γίνει τό δικό μου θέλημα ἀλλά τό δικό σου»[20].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισημαίνοντας τούς σταθμούς τῆς πορείας τῆς κενώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν οὐρανό στή γῆ, ἀπό τή γῆ στόν Ἅδη, καί ἀπό τόν Ἅδη στή δόξα, ἀναφέρει τά ἑξῆς:

«Νά ὑπάρχει μεταξύ σας τό ἴδιο φρόνημα πού εἶχε καί ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὁποῖος, ἄν καί ἦταν Θεός, δέν θεώρησε τήν ἰσότητά Του μέ τόν Θεό ἀποτέλεσμα ἁρπαγῆς, ἀλλά τά ἀπαρνήθηκε ὅλα, πῆρε μορφή δούλου κι ἔγινε ἄνθρωπος· καί ὄντας πραγματικός ἄνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικά ὑπακούοντας μέχρι θανάτου, καί μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ. Γι' αὐτό καί ὁ Θεός τόν ἀνέβασε πολύ ψηλά καί τοῦ χάρι-

18. «*Ρομφαία ἐξεγέρθητι ἐπί τούς ποιμένας μου καί ἐπί ἄνδρα πολίτην μου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ*» (Ζαχαρίου ιγ΄ 7).

19. «*Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστὶ, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*» (Ματθαίου κστ΄ 39).

20. «*Πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*» (Ματθαίου κστ΄ 39).

σε τό ὄνομα πού εἶναι πάνω ἀπ᾽ ὅλα τά ὀνόματα. Ἔτσι στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ὅλα τά ἐπουράνια, τά ἐπίγεια καί τά ὑποχθόνια θά προσκυνήσουν, καί κάθε γλώσσα θά ὁμολογήσει ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιά νά δοξάζεται ἔτσι ὁ Θεός Πατέρας»[21].

①. «Ὁ Ὁποῖος, ἄν καί ἦταν Θεός».

Μέ τούς λόγους αὐτούς ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρεται στήν ἔνδοξη προϋπαρξη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

②. «Ἐκένωσε τόν Ἑαυτό Του καί ἔλαβε μορφή δούλου».

Μέ τούς λόγους αὐτούς καί τούς ἑπόμενους ἀναφέρεται στή σάρκωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, πού ἦταν ἀθάνατος καί ἔγινε θνητός ἄνθρωπος. Αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος σταθμός τῆς κενωτικῆς πορείας Του.

③. «Ὑπακούοντας μέχρι θανάτου καί μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ».

Αὐτός εἶναι ὁ δεύτερος σταθμός τῆς κενωτικῆς πορείας ἡ κάθοδος στόν Ἅδη. Σκοπός τῆς καθόδου Του στόν Ἅδη ἦταν νά κηρύξει «στίς φυλακισμένες στόν Ἅδη ψυχές»[22].

---

21. *«Τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός»* (πρός Φιλιππησίους β΄ 5-11).

22. *«Τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι»* (Πέτρου Α΄ γ΄ 19).

Ὁ Χριστός εἶναι παράδειγμα ταπεινώσεως.

④. «Γι᾽ αὐτό καί ὁ Θεός τόν ἀνέβασε πολύ ψηλά καί τοῦ χάρισε τό ὄνομα πού εἶναι πάνω ἀπ᾽ ὅλα τά ὀνόματα».

Τό ἔπαθλο τῆς ταπεινώσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ αἰώνια δόξα τῆς ἰσοθεΐας.

Διότι ἦταν θυσία γιά νά θεμελιωθεῖ ἡ ἑνότητα τῶν ἀνθρώπων γύρω ἀπό τό πρόσωπό Του καί τή δύναμη τῆς θυσίας Του.

Ὁ Κύριος εἶπε στούς μαθητές Του γιά τά ἀποτελέσματα τῆς θυσίας Του·

«Ἐγώ, ὅταν ὑψωθῶ ἀπό τή γῆ, ὅλους τούς ἀνθρώπους θά τούς τραβήξω κοντά μου»[23].

Ἡ ἔλξη τῆς μεγαλειώδους θυσίας Του προσελκύει σέ κάθε ἐποχή ὅλα τά ἐπίλεκτα πνεύματα κάτω ἀπό τήν σκιά τοῦ Σταυροῦ, δηλαδή ἐκεῖνα πού ἐπιδεικνύουν ἀληθινή πίστη καί κοσμοῦνται ἀπό ἀρετές.

3. Τό ἐπισφράγισμα τῆς νίκης

Σ᾽ ἕνα διάλογο πού εἶχε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μέ τούς Φαρισαίους, οἱ ὁποῖοι ἀμφισβητοῦσαν τήν ἐξουσία Του πάνω στά δαιμόνια, ἀποκρούει τήν κατηγορία, ὅτι μέ τή δύναμη τῆς δαιμονικῆς ἐξουσίας ἐκβάλλει τά δαιμόνια ἀπό τούς ἀνθρώπους μέ τό ἐπιχείρημα, ὅτι ἐάν ὁ ἕνας δαίμονας πολεμεῖ τόν ἄλλο, τότε διαλύθηκε ἡ ἐξουσία τους

23. *«Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν»* (Ἰωάννου ιβ΄ 32).

καί τούς προβληματίζει γιά νά σκεφθοῦν μήπως συμβαίνει κάτι ἄλλο, δηλαδή νά ἐκβάλλει τά δαιμόνια μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος:

«Ἂν ὅμως ἐγώ βγάζω τά δαιμόνια μέ τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτό σημαίνει πώς ἔφτασε σ᾽ ἐσᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[24].

Ἰδού λοιπόν τό ἐπισφράγισμα τῆς νίκης τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καί τῆς εἰσόδου Του στόν κόσμο καί τῆς καθόδου Του στόν Ἅδη, νά ἐλευθερωθοῦν οἱ ψυχές τῶν ἀνθρώπων πού ἐκρατοῦντο αἰχμάλωτες στόν Ἅδη.

Τό ἐπισφράγισμα τῆς νίκης τοῦ Ἐσταυρωμένου μέ τήν Ἀνάστασή Του σημαίνει κατάργηση τοῦ θανάτου:

«Ὁ θάνατος ἀφανίσθηκε· ἡ νίκη εἶναι πλήρης! Θάνατε, ποῦ εἶναι τό κεντρί τῆς δύναμής σου; Ἅδη, ποῦ εἶναι ἡ νίκη σου;»[25].

«Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πώς ὁ Χριστός ἔχει ἀναστηθεῖ, κάνοντας τήν ἀρχή γιά τήν ἀνάσταση ὅλων τῶν νεκρῶν»[26].

Γι᾽ αὐτό ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης βλέπει στήν Ἀποκάλυψη ὅτι:

«Ἡ θάλασσα παρέδωσε τούς νεκρούς της, καί ὁ

24. *«Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»* (Ματθαίου ιβ΄ 28).

25. *«Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος;»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄ 54-55).

26. *«Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο»* (πρός Κορινθίους Α΄ ιε΄ 20).

θάνατος καί ὁ Ἅδης παρέδωσαν τούς νεκρούς πού φύλαγαν. Καί ὁ καθένας κρίθηκε κατά τά ἔργα του»[27].

*

Τό ὑπόμνημα τοῦ Συναξαρίου τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἀναφέρει:

«Χριστός κατελθών πρός πάλην Ἅδου μόνος
λαβών ἀνῆλθε πολλά τῆς νίκης σκῦλα».

Ὁ Κύριός μας προειδοποίησε ἐναθαρρύνοντας τούς μαθητές Του:

«Στόν κόσμο θά ἔχετε θλίψεις. Ἀλλά ἐσεῖς νά ἔχετε θάρρος, γιατί ἐγώ τόν ἔχω νικήσει τόν κόσμο»[28].

Γι᾽ αὐτό ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης διακηρύττει πανηγυρικά:

«Νά πῶς μποροῦμε νά νικοῦμε τόν κόσμο· μέ τήν πίστη μας. Ποιός μπορεῖ νά νικάει τόν κόσμο; Μόνον ὅποιος πιστεύει πώς ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ»[29].

---

27. *«Ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν»* (Ἀποκαλύψεως κ΄ 13).

28. *«Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»* (Ἰωάννου ιστ΄ 33).

29. *«Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ»* (Α΄ Ἰωάννου ε΄ 4-5).

Ἴδε ὁ τόπος. Ἀπό τό βιβλίο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου: Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ μίμηση τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπαιτεῖ γενναιότητα, ἀποφασιστικότητα, αὐταπάρνηση, καρτερία, ὑπομονή, μακροθυμία, ἀνεξικακία, ἐμπιστοσύνη στόν Θεό Πατέρα μας καί πολλές ἄλλες ἀρετές.

Οἱ κόποι, οἱ θλίψεις, οἱ ταλαιπωρίες, οἱ δοκιμασίες, τά δάκρυα στούς πειρασμούς τῆς ζωῆς μας, πορίζονται τήν αἰώνια δόξα καί τό ἀμάραντο στεφάνι τῆς νίκης. Γι᾽ αὐτό δίκαια ὁ ἀπόστολος Παῦλος κηρύττει·

«Πιστεύω πραγματικά πώς αὐτά πού τώρα ὑποφέρουμε δέν ἰσοσταθμίζουν τή δόξα πού μᾶς ἐπιφυλάσσει ὁ Θεός στό μέλλον»[1].

Ἡ δόξα καί ἡ μακαριότητα τῶν δικαίων εἶναι ἕνα ἀπό τά μυστήρια πού ὁ Θεός θά φανερώσει στό τέλος τοῦ κόσμου. Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης στήν Ἀ-

1. «*Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς*» (πρός Ρωμαίους η΄ 18).

ποκάλυψη περιγράφει μέ ζωηρές εἰκόνες τήν ἔνθεη δόξα τῶν δικαίων ὡς ἑξῆς:

«Ὕστερα ἀπ᾽ αὐτά, εἶδα ἕνα ἀμέτρητο πλῆθος - πού κανείς δέν ἦταν σέ θέση νά τό μετρήσει- ἀπό κάθε ἔθνος, φυλή, λαό, καί γλώσσα, νά στέκεται μπροστά στό θρόνο καί στό Ἀρνίο· φοροῦσαν λευκές στολές, κρατοῦσαν φοινικόκλαδα στά χέρια τους καί ἔκραζαν μέ δυνατή φωνή: Ἡ σωτηρία εἶναι στά χέρια τοῦ Θεοῦ μας, πού κάθεται στό θρόνο, καί τοῦ Ἀρνίου!

Ὅλοι οἱ ἄγγελοι πού στέκονται γύρω ἀπό τό θρόνο, ἀπό τούς πρεσβυτέρους κι ἀπό τά τέσσερα ὄντα, ἔπεσαν μπροστά στό θρόνο μέ τά πρόσωπα καταγῆς καί προσκύνησαν τόν Θεό, λέγοντας:

Ἀληθινά, εὐλογία καί δόξα καί σοφία, εὐχαριστία καί τιμή καί δύναμη καί ἰσχύς ἀνήκουν γιά πάντα στόν Θεό μας. Ἀμήν.

Τότε ἕνας ἀπό τούς πρεσβυτέρους μοῦ εἶπε: Ποιοί εἶναι αὐτοί πού φοροῦν λευκή στολή κι ἀπό ποῦ ἦρθαν; Ἐγώ τοῦ ἀπάντησα: Κύριέ μου, ἐσύ ξέρεις. Τότε αὐτός μοῦ εἶπε: Αὐτοί εἶναι ἐκεῖνοι πού πέρασαν τόν μεγάλο διωγμό· ἔπλυναν τή στολή τους καί τή λεύκαναν μέ τό αἷμα τοῦ Ἀρνίου. Γι᾽ αὐτό στέκονται μπρός στό θρόνο τοῦ Θεοῦ καί τόν λατρεύουν μέρα καί νύχτα στό ναό του, κι αὐτός πού κάθεται στό θρόνο θά εἶναι πάντα μαζί τους. Δέν θά πεινάσουν πιά, οὔτε ποτέ θά διψάσουν· δέν θά ὑποφέρουν ἀπό τόν ἥλιο οὔτε ἄλλον καύσωνα. Τό Ἀρνίο πού εἶναι στή μέση τοῦ θρόνου σάν καλός βοσκός θά τούς κατευθύνει, καί θά τούς ὁδηγήσει στίς νεροπηγές τῆς ζωῆς.

Ὁ Θεός θά ἐξαφανίσει κάθε δάκρυ ἀπό τά μάτια τους»[2].

2. «*Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἦλθον καὶ εἴρηκα αὐτῷ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ. καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ᾽ οὐ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν*» (Ἀποκαλύψεως ζ΄ 9-17).

Έκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Αριστοτού 12-16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7035
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr